

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Přeshraniční spolupráce

Cross-Border Cooperation

Student:	Eliška Kolářová
Vedoucí bakalářské práce:	Ing. Eva Janasová

Ostrava 2010

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.
Všechny použité zdroje uvádím v seznamu literatury.

Ostrava, 7. května 2010

Eliška Kolářová

.....
Eliška Kolářová

Obsah

1	Úvod	1
2	Euroregiony jako nositelé přeshraniční spolupráce v Evropské unii	3
2.1	Význam regionální politiky v Evropské unii.....	3
2.1.1	Definice regionální politiky	3
2.1.2	Legislativní úprava	4
2.1.3	Cíle regionální a strukturální politiky EU v období 2000 – 2006 a 2007 – 2013	6
2.1.4	Nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti v EU	9
2.1.5	Iniciativy Společenství	11
2.2	Přeshraniční spolupráce v kontextu RP EU.....	13
2.2.1	Principy přeshraniční spolupráce	14
2.2.2	Právní nástroje přeshraniční spolupráce.....	14
2.3	Podstata vzniku euroregionů v EU	16
2.3.1	Euroregionalismus v Evropě	17
2.3.2	Přeshraniční spolupráce a euroregiony v České republice.....	18
3	Česko-polská přeshraniční spolupráce	20
3.1	Programy přeshraniční spolupráce	20
3.1.1	Iniciativa Phare CBC (Cross-Border Cooperation Initiative)	20
3.1.2	Interreg IIIA	21
3.1.3	Operační program přeshraniční spolupráce.....	23
3.2	Interreg IIIA Česká republika – Polská republika	24
3.3	Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007 – 2013	25
3.3.1	Příprava programu	25
3.3.2	Charakteristika podporovaného území	26
3.3.3	Přeshraniční aktivity.....	28
3.3.4	Implementace OP a kompetentní orgány	30

3.4	Česko-polské euroregiony	32
4	Využití a realizace vybraných programů přeshraniční spolupráce	38
4.1	Působnost Euroregionu Nisa v rámci přeshraniční spolupráce	38
4.1.1	Obecná charakteristika euroregionu	38
4.1.2	Přeshraniční spolupráce v euroregionu (program Phare CBC, Interreg IIIA, OPPS 2007-2013) a finanční alokace prostředků na jednotlivé programy v euroregionu	40
4.2	Realizace přeshraniční spolupráce v Euroregionu Nisa na příkladu konkrétního projektu	41
4.2.1	Obecné informace o Jizerských horách	41
4.2.2	Projekt Nová Hřebenovka	42
4.2.3	Základní informace o projektu „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“	43
4.2.3.1	Cíle projektu	44
4.2.4	Popis aktivit projektu	45
4.2.4.1	Zdůvodnění realizace projektu	45
4.2.4.2	Popis realizace projektu	46
4.2.5	Financování projektu	49
4.2.6	Hodnocení projektu	50
5	Závěr	52
Seznam literatury		
Seznam zkratk a symbolů		
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce		
Seznam příloh		
Přílohy		

1 Úvod

V souvislosti s odstraňováním geografických a ekonomických bariér v příhraniční oblasti se stále častěji setkáváme s pojmem *přeshraniční spolupráce*. S rozšířením Evropské unie se význam přeshraniční spolupráce ještě více zintenzivnil a vznik euroregionů spojuje obyvatele žijící v této příhraniční oblasti a také přispívá k rozvoji vzájemného seznamování a porozumění. V případě okrajových oblastí států, které se nacházejí na samotných hranicích, probíhá spolupráce s partnery z druhé strany tak, aby společně čelili problémům, a právě z tohoto důvodu hrají významnou roli *euroregiony*, jejichž hlavním cílem je překonávání hranic, vzájemná spolupráce a předávání si potřebných informací.

Souborem cílů a opatření, které vedou ke snižování rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů, se zabývá *regionální politika*. Regionální politika také funguje v každém státě, kde se zaměřuje na existující meziregionální rozdíly a snaží se přispívat k vyváženému rozvoji jednotlivých regionů. Svou důležitostí se přeshraniční spolupráce stala součástí cíle „Evropská územní spolupráce“.

Cílem této bakalářské práce je vysvětlení historického vývoje a významu přeshraniční spolupráce a obecného významu euroregionů. Přeshraniční spolupráce byla v průběhu fungování podporována programy podpory přeshraniční spolupráce, ať už se jedná o předvstupní program Phare CBC, program Iniciativy Společenství Interreg IIIA a Operační program přeshraniční spolupráce na současné období 2007-2013. Dílčím cílem bakalářské práce je zapojení Euroregionu Nisa do programů podpory přeshraniční spolupráce a rozbor konkrétního realizovaného projektu z oblasti cestovního ruchu.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol, včetně úvodu a závěru. Druhá kapitola je věnována významu regionální politiky v Evropské unii, která spočívá v koordinaci a harmonizaci regionální politiky jednotlivých členských států EU. Dále je zde uvedena legislativní úprava regionální politiky, cíle předešlého období 2000-2006 a také současného období 2007-2013 a s nimi související nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU a Iniciativy Společenství, které se také zaměřují na řešení problémů členských států. V této kapitole se také pojednává o přeshraniční spolupráci v kontextu regionální politiky EU, jejích principech, právních nástrojích a zejména o jejích cílech a příčinách vzniku euroregionů v EU a následně i o vývoji euroregionalismu v Evropě a v České republice.

Třetí kapitola je zaměřena na česko-polskou přeshraniční spolupráci a soustřeďuje se na jednotlivé programy přeshraniční spolupráce, nejvíce však na Operační program přeshraniční

spolupráce ČR-Polsko 2007-2013, přeshraniční aktivity a základní charakteristiku česko-polských euroregionů.

Čtvrtá kapitola, tedy praktická část práce, se blíže věnuje bližšímu popisu euroregionu Nisa, který rovněž poskytl potřebné informace k realizovanému projektu „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“, jenž byl uskutečněn v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA a byl dokončen v r. 2007.

Závěr bakalářské práce obsahuje celkové shrnutí dosažených informací.

Informace k vypracování bakalářské práce byly čerpány z různých zdrojů, mezi které patří odborná literatura, programový dokument Operačního programu přeshraniční spolupráce ČR-Polsko 2007-2013 a internetové odkazy. Také mi byly nápomocny materiály získané z Euroregionu Nisa od jednatele ERN pana Ing. Jaroslava Zámečníka, CSc.

2 Euroregiony jako nositelé přeshraniční spolupráce v Evropské unii

2.1 Význam regionální politiky v Evropské unii

2.1.1 Definice regionální politiky

Regionální politika je koncepční a výkonná činnost institucí zaměřená na stanovení hlavních směrů a strategických cílů v regionálním rozvoji a vytváření metod, postupů a zdrojů pro jejich realizaci. Dále je to soubor cílů, opatření a názorů, jenž vedou ke **snižování rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů**.¹ Hlavním cílem regionální politiky je podpora regionálního rozvoje orientovaného na vyrovnaní regionálních disparit, dosahování růstu blahobytu regionů a přispění ke zvýšení konkurenceschopnosti jak regionů, tak celé národní ekonomiky.

Regionální politika státu reaguje na existující meziregionální rozdíly. Jedná se o koncepční a výkonnou činnost státu a regionálních orgánů. Jejím cílem je přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů, snižovat rozdíly mezi regiony a podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů.

Regionální politika EU (dále jen RP EU) je **koordinovanou (sdílenou) komunitární politikou EU**. Spočívá v koordinaci a harmonizaci regionální politiky členských států na nadnárodní úrovni. Smyslem RP EU je umožnit všem regionům EU dosahovat plného prospěchu z příležitostí, které nabízí Jednotný vnitřní trh a současně přispívat ke stabilitě prostředí. RP EU je hmatatelná a patrná, tzn., že výsledky jsou zřetelně viděny evropskými občany. Dále je projevem určité solidarity na úrovni Evropské unie a má určitý význam při posilování hospodářské a sociální soudržnosti EU. RP fungující na nadnárodní úrovni je ve světě ojedinělá.

Regionální rozvoj a regionální politika jsou v EU spojovány s pojmem **ekonomické a sociální soudržnosti** (koheze), která se dá chápat jako snižování sociálních a ekonomických disparit, které byly vytvořeny v důsledku historického vývoje. V souvislosti s RP se používá i pojem *strukturální politika*, jenž je chápána jako soubor programů, který umožňuje dosáhnout některého ze strukturálních cílů Společenství.

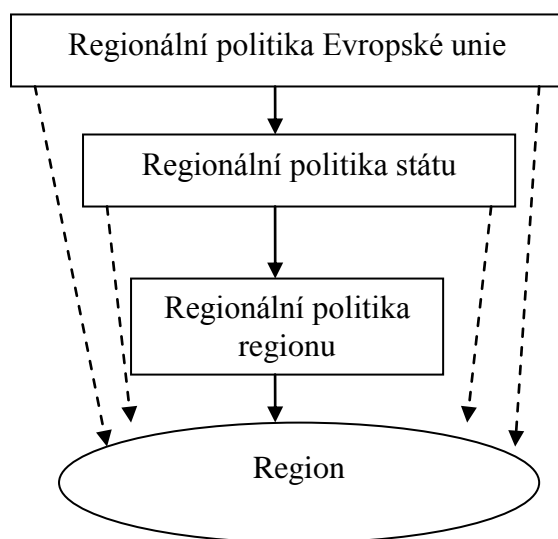
¹(SKOKAN, 2003)

V roce 1988 byla regionální politika integrována s částí sociální a zemědělské politiky do tzv. strukturální politiky či *politiky hospodářské a sociální soudržnosti*.²

V současnosti se regionální politika EU označuje jako *politika hospodářské a sociální soudržnosti*, která vyjadřuje solidaritu mezi členskými státy a regiony EU. Tím je myšlen **vyrovnaný a udržitelný rozvoj, který zmírňuje strukturální rozdíly mezi regiony** a zeměmi a podporuje stejné příležitosti pro všechny jedince. Je poměrně flexibilní, neboť obsahuje daleko větší prostor pro vyjednávání a individuální přístup k řešení konkrétních problémů.³

Regionální politika se provádí na různých úrovních státu i nadstátních seskupení, jak znázorňuje následující obrázek.

Obr. č. 2.1: Úrovně provádění regionální politiky v EU

Zdroj: Skokan, Evropská regionální politika, s. 23

Z obrázku vyplývá, že na nadstátní úrovni v rámci EU je nositelem RP Evropská komise a další instituce. Na státní úrovni je to vláda, ministerstva a ostatní orgány státní správy a na regionální úrovni pak orgány územní samosprávy.

2.1.2 Legislativní úprava

Primární právo vztahující se k regionální a strukturální politice EU

Jen okrajově lze náznaky regionální politiky nalézt ve *Smlouvě o Evropském hospodářském společenství* – na základě této smlouvy byl založen Evropský sociální fond (ESF), Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (EAGGF) a Evropská investiční banka (EIB).

² www.businessinfo.cz, 2009

³ (OLIVA, 2000)

Významným mezníkem pro rozvoj společné regionální politiky bylo přijetí *Jednotného evropského aktu* (platnost od r. 1987), ve kterém je samostatný oddíl věnován ekonomické a sociální soudržnosti.

Článek 130a uvádí: „*Společenství usiluje zejména o snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje různých regionů a o zmírňování zaostalosti regionů, které jsou v nejméně výhodné situaci včetně venkovských oblastí.*“

Článek 130b uvádí: „*Společenství podporuje dosažení těchto cílů prostřednictvím strukturálních fondů.*“

V *Maastrichtské smlouvě* je právně zakotven Kohezní fond, který byl založen roku 1993 a hospodářská a sociální soudržnost byla zařazena mezi hlavní cíle EU.

V *Amsterdamské smlouvě* o EU z r. 1998 je vložena celá kapitola týkající se hospodářské a sociální soudržnosti.⁴

Lisabonská smlouva z r. 2007 (platnost od r. 2009) zařazuje podporu hospodářské, sociální a územní soudržnosti a solidaritu mezi členskými státy do základních cílů Unie a rozšiřuje politiku soudržnosti o územní (teritoriální) soudržnost.⁵

Sekundární právo strukturální a regionální politiky

Konkrétní kroky pro realizaci regionální politiky jsou obsaženy zejména v nařízeních Rady a rozhodnutích Evropské komise, a dále také v různých metodických příručkách, které vydává Komise.

Nařízení pro strukturální fondy jsou základními akty sekundárního práva, které vymezují působnost jednotlivých fondů. Většinou jsou doprovázeny prováděcími předpisy a pokyny.

V období 2000 – 2006 platilo základní nařízení pro všechny strukturální fondy EU Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 ze dne 21. června 1999, *o obecných ustanoveních o strukturálních fondech*, které určovalo hlavní zaměření, cíle a principy strukturální politiky.

Mezi další nařízení pro strukturální fondy se řadilo Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1783/1999 ze dne 21. června *o Evropském fondu pro regionální rozvoj* a č. 1784/1999 ze dne 12. července 1999 *o Evropském sociálním fondu*. Nařízení Rady č. 1257/1999 ze dne 17. května *o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského podpůrného a záručního fondu* a č. 1263/1999 ze dne 21. června 1999 *o Finančním nástroji pro podporu rybolovu*.

⁴ (NOVOTNÁ, 2007)

⁵ (Lisabonská smlouva)

Legislativní rámec RP EU v období 2007-2013 vyplývá z Nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 ze dne 11. července 2006 *o obecných ustanoveních o Evropském fondu regionálního rozvoje, Evropském sociálním fondu a Fondu soudržnosti* a o zrušení nařízení (ES) č. 1260/1999.

Dále zde patří nařízení pro Fond soudržnosti, rozhodnutí Komise, metodické pokyny pro strukturální fondy a metodické pracovní pomůcky a dále celá řada dalších právních aktů.⁶

2.1.3 Cíle regionální a strukturální politiky EU v období 2000 – 2006 a 2007 – 2013

Na programovací **období 2000 – 2006** schválila Evropská rada na zasedání v Berlíně v r. 1999 rozpočet v celkové výši 213 mld. EUR (v cenách r. 1999)⁷ na strukturální operace. Na strukturální fondy bylo alokováno 195 mld. EUR (v cenách r. 1999). Základní podmínkou poskytování pomoci bylo, že celkové roční příjmy jakéhokoliv členského státu ze strukturálních operací, nesměly překročit 4 % jejího HDP.⁸

Oproti předchozímu období 1994 – 1999, kdy bylo vytyčeno šest cílů, byly tyto cíle soustředěny do nových tří cílů strukturální politiky, z nichž Cíle 1 a 2 byly regionální povahy a Cíl 3 byl zaměřen na lidské zdroje a měl horizontální charakter.

Jako nástroje pro realizaci byly užity čtyři strukturální fondy (ERDF, ESF, EAGGF – podpůrná část, FIG) a Fond soudržnosti.

Celkové prostředky ze strukturálních fondů na čerpání všech tří Cílů byly vyčleněny ve výši 183,3 mld. EUR (ceny r. 1999). Nejvíce prostředků bylo rozděleno v rámci Cíle 1.⁹

Pro období 2000 – 2006 byly vymezeny tyto tři strategické cíle:

CÍL 1: Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů

Základní náplní tohoto Cíle byla podpora rozvoje zaostávajících regionů a byl rozšířen o dřívější Cíl 6, který byl zaměřen na pomoc řídicí zalidněným regionům.

Finanční pomoc byla určena následujícím oblastem:

- regionům na úrovni NUTS II, jejichž HDP na obyvatele bylo nižší než 75 % průměru EU-15;
- nejdlehlším regionům (Azorské ostrovy, Madeira), které jsou pod hranicí 75 % HDP/obyv.;

⁶ (NOVOTNÁ, 2007)

⁷ (SKOKAN, 2003)

⁸ www.businessinfo.cz, 2009

⁹ Žádný region, který získá prostředky pomoci Cíle 1, nesmí zároveň využívat pomoc Cíle 2 nebo 3.

- oblastem, které splňovaly kritéria Cíle 6.

Pro velikost pomoci byl rozhodující počet obyvatel, rozdíl mezi bohatstvím regionu a průměrem EU a bohatství státu. Celkově měl Cíl 1 ovlivnit 22 % obyvatel.

CÍL 2: Konverze regionů, které jsou vážně ohroženy hospodářských úpadkem

Tento cíl byl určen pro regiony postižené socioekonomickou změnou, a které splňovaly kritéria Společenství, ale nezískávaly pomoc z Cíle 1.

Do Cíle 2 spadaly oblasti bývalého Cíle 2 a 5b, které se člení do 4 skupin:

1. oblasti průmyslu a služeb, kde dochází k hospodářským a sociálním změnám;
2. venkovské oblasti, které upadají pro nedostatek ekonomické diverzifikace;
3. městské oblasti;
4. krizí postižené oblasti závislé na rybolovu.

Celkově se měl Cíl 2 týkat 18 % obyvatel Unie.

CÍL 3: Podpora politiky zaměstnanost a vzdělávání

Tento cíl se zaměřoval na to, aby se členským státům pomohlo přizpůsobovat a modernizovat jejich systémy vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti. Sloužil jako referenční rámec pro všechna opatření na podporu lidských zdrojů.

Tento cíl byl zaměřen na následující aktivity:

1. podporu aktivní politiky trhu práce pro snižování nezaměstnanosti;
2. zlepšení přístupu na trh práce;
3. podporu systémů celoživotního vzdělávání a odbornou přípravu;
4. a podporu stejných příležitosti pro muže a ženy.

Podle toho, jak se každý členský stát podílel na celkovém počtu obyvatel Unie, podle situace v oblasti zaměstnanosti, v oblasti vzdělávání nebo podle míry žen na pracovním trhu, obdržel určité procento zdrojů.¹⁰

¹⁰ (SKOKAN, 2003)

Tab. č. 2.1: Finanční rámec RP EU 2000-2006 (v mld. EUR, ceny r. 1999)

Strukturální pomoc	213
Strukturální fondy	195
Cíl 1	135,9
Cíl 2	22,5
Cíl 3	24,05
Iniciativy Společenství	10,44
FIFG	1,11
Inovační aktivity	1
Fond soudržnosti	18

Zdroj: www.sgcd.cpkp.cz, vlastní zpracování

V programovacím **období 2007 – 2013** bylo na politiku soudržnosti vyčleněno 35,7 % evropského rozpočtu, tj. 347,41 mld. EUR (v běžných cenách) a vznikly tři nové cíle.

Cíl Konvergence

Je zaměřen na podporu konvergence nejméně rozvinutých členských států a regionů, na zlepšení podmínek pro růst a zaměstnanost prostřednictvím investic do lidského a hmotného kapitálu, ochranu a zlepšení životního prostředí, výkonnost správy a na rozvoj inovací. Podporovány regiony s HPD/obyv. nižším než 75 % průměru EU-25.

Cíl je naplňován z prostředků ERDF, ESF a CF. Celková částka vynaložená na tento Cíl je 283 mld. EUR¹¹, což představuje 81,54 % celkového rozpočtu.

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Je zaměřen na posílení konkurenceschopnosti a zaměstnanosti v regionech, kde se předvídají sociální a hospodářské změny. Uplatnění se nachází v členských státech a regionech, které nespádají pod cíl Konvergence HDP/obyv. vyšším než 75 % průměru EU-15.

Oblastmi zaměření jsou zvýšení množství a kvality investic do lidského kapitálu, zlepšení dostupnosti a přizpůsobivosti pracujících a podniků apod. Tento cíl je financován z ERDF a ESF.¹² Na tento cíl je vyčleněno téměř 55 mld. EUR, což představuje 15,95 % celkového rozpočtu.

¹¹ ec.europa.eu, 2008

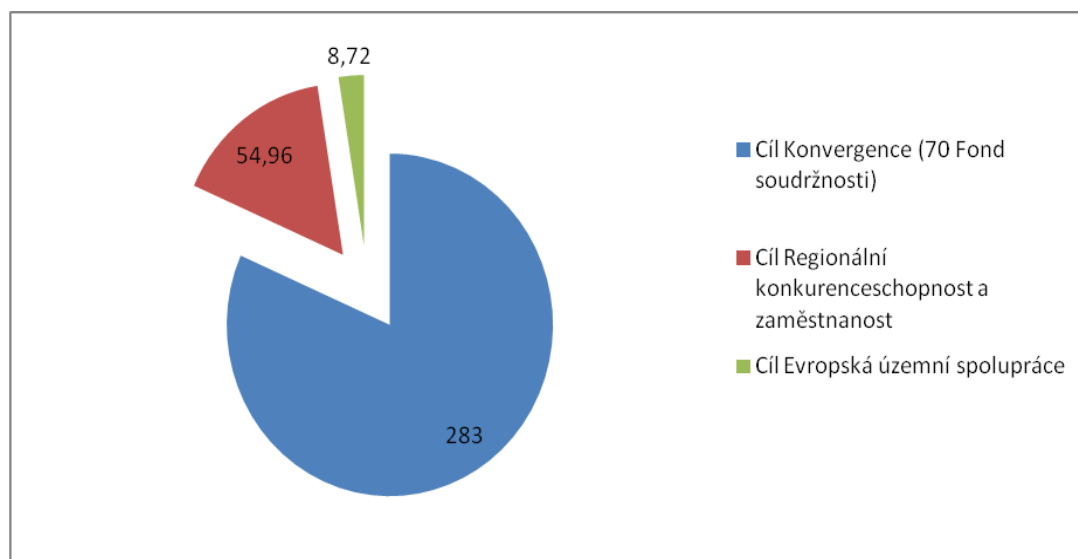
¹² (NOVOTNÁ, 2007)

Cíl Evropská územní spolupráce

Tento cíl se zaměřuje na posilování přeshraniční spolupráce a regionálních iniciativ, na nadnárodní spolupráci, mezinárodní spolupráci a na výměnu zkušeností. Financováno z ERDF.

Hlavními prioritami je podpora rozvoje vědy a výzkumu, životní prostředí a řízení vodních zdrojů. Tomuto cíli je vyčleněno 8,72 mld. EUR, čili 2,52 %.

Graf č. 2.1: Finanční rámec podle jednotlivých cílů na období 2007-2013 (v mld. EUR)

Zdroj: ec.europa.eu/regional_policy, 2008, vlastní zpracování

V příloze č. 1 je uvedena tabulka, která srovnává cíle a nástroje politiky soudržnosti.

2.1.4 Nástroje politiky hospodářské a sociální soudržnosti v EU

Cíle politiky HSS jsou naplňovány prostřednictvím strukturálních fondů EU, Fondu soudržnosti, Fondu solidarity a dalších nástrojů tzv. Iniciativ Společenství. Do strukturálních fondů patří ERDF, ESF, EAGGF-podpůrná část a FIGF.

Strukturální fondy EU jsou hlavními finančními nástroji, které používá EU na podporu hospodářské a sociální soudržnosti v rámci EU. Jejich společné úsilí pomáhá posílit konkurenční postavení EU a zlepšit budoucí perspektivy občanů.

Strukturální fondy (dále jen SF) nefinancují odděleně jednotlivé projekty, ale víceleté regionální rozvojové programy, které navrhují společně regiony, členské státy a Komise. Opakem je Fond soudržnosti, který je určen jen pro vybrané oblasti ve vybraných státech a poskytuje přímé financování pro zlepšení dopravy a životního prostředí.

Zdrojem financí pro SF jsou finanční příspěvky všech členských států do společného rozpočtu Unie. Příspěvky směřují na národní nebo regionální orgány členských zemí, které jsou

zodpovědné za řízení rozvojových programů. Jsou poskytovány příspěvky na předložené a schválené projekty, které spolu s dokumentací musí být kvalitní.

SF mohou podporovat přímé investice do vytváření nových pracovních příležitostí, služby pro malé firmy, základní infrastrukturu, výzkum a vývoj, ochranu životního prostředí, obnovu budov apod.

- **Evropský fond regionálního rozvoje (European Regional Development Fund - ERDF)**

Byl založen r. 1975, aby poskytoval finanční podporu nejvíce znevýhodněným regionům. Dodnes je objemem finančních prostředků největším SF. Jeho cílem je snížit socioekonomickou nerovnováhu mezi regiony zemí EU. V období 2000 – 2006 poskytoval pomoc v rámci Cíle 1 a 2.

Finanční pomoc je zaměřena zejména na podporu malých a středních podniků, zlepšování infrastruktury, pokračování místního rozvoje.

- **Evropský sociální fond (European Social Fund - ESF)**

Je nejstarším SF, byl založen r. 1957 a je hlavním nástrojem sociální politiky a zaměstnanosti EU. V období 2000 – 2006 poskytoval finanční pomoc systémům odborného školství, přeškolení a tvorby pracovních míst v rámci Cíle 3, ale i projektům Cílů 1 a 2. ESF je zaměřen především na nezaměstnanou mládež, dlouhodobě nezaměstnané a sociálně znevýhodněné skupiny a ženy.¹³ Podporuje dlouhodobé programy, které pomáhají regionům po celé Evropě, modernizují dovednosti pracovní síly.

V programovacím období 2000 – 2006 byly využívány také následující dva strukturální fondy.

- **Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond (podpůrná sekce, European Guidance and Guarantee Fund - EAGGF-G)**

Hlavním smyslem EAGGF je pomáhat chránit spojení mezi zemědělstvím a půdou, zlepšovat a podporovat konkurenceschopnost zemědělství. Existuje od r. 1962 a do SF patří jeho podpůrná (orientační) sekce, která podporuje rozvoj venkova, což se promítá do modernizace zemědělské výroby. Záruční sekce EAGGF slouží k financování společné zemědělské politiky EU.¹⁴

¹³ www.businessinfo.cz, 2003

¹⁴ V období 2007 – 2013 už nebudou do společné zemědělské politiky plynout prostředky z EAGGF, ale z nových fondů, kterými po přijetí nařízení Rady č. 1290/2005 jsou: *Evropský zemědělský záruční fond (EZZF)* a *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD)*.

Podpůrná část tvoří 5 % finančních prostředků, financuje se z ní hlavně podpora farmaření, podpora začínajícím mladým farmářům, reorientace a podpora kvality zemědělské produkce, rozvoj venkovské infrastruktury, rozvoj a využití lesů a další.

Opatření pro rozvoj venkova mohou být realizovány v oblasti ekologického zemědělství, školení, lesnictví, zlepšení marketingu zemědělských produktů.

- **Finanční nástroj pro orientaci rybolovu (Financial Instrument for Fisheries Guidance – FIG)**

Vznikl v r. 1993. Podporuje restrukturalizaci odvětví rybolovu. Cílem je dosáhnout rovnováhy mezi zdroji rybolovu a jejich využitím.

Aktivita jsou zaměřeny na obnovu a modernizaci rybářských lodí, na rozvoj přístavů, na vytváření společných podniků, opatření k propagaci a hledání nových trhů a další.¹⁵

Fond soudržnosti (tzv. Kohezní fond - Cohesion Fund – CF)

Je doplňkovým fondem, nikoli strukturálním. Cílem je posílit hospodářskou a sociální soudržnost. Má poskytovat peněžní prostředky na projekty týkající se životního prostředí a infrastruktury – transevropské dopravní sítě v členských zemích, u nichž je HND/obyv. nižší než 90 % průměru EU. Fond vznikl v r. 1993 schválením Maastrichtské smlouvy.

Mezi příjemce se řadí:

- od r. 1994 – Řecko, Španělsko, Irsko (do r. 2003), Portugalsko
- od r. 2004 – 10 nových členských států EU
- od r. 2007 – Rumunsko a Bulharsko.

Fond solidarity (FSEU)

Byl vytvořen v r. 2002, který také nespadá pod strukturální fondy a tento nástroj poskytuje finanční pomoc v případě velké katastrofy (např. lesní požáry, vichřice, povodně, menší zemětřesení) v podobě dočasného ubytování nebo opravy.

2.1.5 Iniciativy Společenství

Iniciativy Společenství se zaměřují na řešení problémů, jež se týkají většiny nebo i dokonce všech členských států a evropských regionů.

V období 2000 – 2006 bylo na tyto programy vynaloženo 5,35 % z rozpočtu strukturálních fondů, přičemž každou iniciativu financuje pouze jeden strukturální fond.

¹⁵ Pro programovací období 2007 – 2013 se už nebude využívat tohoto nástroje, jeho úlohu převezme *Evropský rybářský fond*.

Iniciativy pro období 2000 – 2006

• Iniciativa Interreg III

Tato iniciativa se zaměřuje na podporu přeshraniční, nadnárodní a mezinárodní spolupráce se zaměřením na vyvážený a udržitelný rozvoj celé oblasti Společenství. Po schválení Evropské komise bylo na období 2000 – 2006 určeno pro financování 4,875 mld. EUR.¹⁶ Tento program je financován pouze z ERDF. Také byla přijata zásada, že 50 – 80 % národních prostředků musí být rozděleno na přeshraniční spolupráci a 6 % na meziregionální spolupráci.

INTERREG IIIA – je zaměřen na přeshraniční spolupráci mezi sousedními regiony.

INTERREG IIIB – je zaměřen na nadnárodní spolupráci mezi národními, regionálními a lokálními orgány a na podporu větší integrace uvnitř Unie. Využívá se v periferních a ostrovních oblastech (např. horské oblasti).

INTERREG IIIC – je určen pro výměnu zkušeností týkajících se regionálního rozvoje.

• Urban II

Týká se oblasti hospodářské a společenské obnovy měst a městských okrajových částí, které jsou postiženy krizí za prosazování udržitelného rozvoje měst. Do této iniciativy je zařazeno kolem 50 měst s více jak 20 tisíci obyvateli. Je financován z ERDF.

Tato města jsou znevýhodněna alespoň třemi z níže uvedených problémových oblastí:

- vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti,
- nízká úroveň ekonomické aktivity,
- nestabilní demografický vývoj,
- nízká úroveň vzdělání,
- vysoký podíl emigrantů a další.

• Leader +

Je financován z prostředků EAGGF – podpůrná sekce a zaměřuje se na podporu integrovaných strategií pro rozvoj venkovských oblastí.

• Equal

Cílem je podporovat nové nástroje v boji proti všem typům diskriminace a nerovnosti na trhu práce. Žadatelům o azyl je věnována speciální pozornost. Financován z ESF.

¹⁶www.naseevropa.cz, 2004

Iniciativy pro období 2007 – 2013

Evropská investiční banka spolu s Evropskou komisí a dalšími partnery připravila tři nové iniciativy, které by se měly stát nástroji reformované politiky soudržnosti.

Jejich hlavním cílem je zvýšit iniciativy, podpořit hospodářský růst a vytvářet pracovní místa v regionech a městech EU.¹⁷

- **Iniciativa JASPERS¹⁸**

JASPERS = Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech. Nové partnerství technické pomoci mezi EK, EIB a případně i s Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj (EBRD). Účelem je pomoc s přípravou velkých projektů, financováno z ERDF a Fondu soudržnosti. Cílem je úspěšné provádění politiky soudržnosti.

- **Iniciativa JEREMIE¹⁹**

JEREMIE = Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky. Účelem je zlepšit přístup k financování rozvoje podnikání. Svou činnost zahájila r. 2006 zjišťováním nedostatků při poskytování např. rizikových investičních fondů, úvěrů a záruk. EIB či jiná instituce bude pomáhat orgánům a odstraňovat zjištěné nedostatky.

- **Iniciativa JESSICA²⁰**

JESSICA = Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí. Tvoří spolupráci mezi EK, EIB a Rozvojovou bankou Rady Evropy (CEB) v oblasti finančního inženýrství. Cílem je poskytnout nové možnosti řídicím orgánům odpovědným za programy politiky soudržnosti.

Iniciativy JESSICA A JEREMIE se budou v rámci rozvoje měst doplňovat.

2.2 Přeshraniční spolupráce v kontextu RP EU

Územní spolupráce může probíhat na přeshraniční, meziregionální a mezinárodní úrovni.

Přeshraniční spolupráce – přímá sousedská spolupráce regionálních a místních struktur podél hranice ve všech oblastech života se zapojením všech aktérů. Spíše organizovaná, jelikož existuje delší tradice, propojení v rámci Sdružení evropských hraničních regionů (AEBR).

Meziregionální spolupráce – spolupráce mezi regionálními a místními institucemi ve vnitrozemských i pohraničních oblastech v jednotlivých sektorech a s vybranými aktéry. Dosud neorganizováno, propojení v rámci Shromáždění evropských regionů.

¹⁷ (NOVOTNÁ, 2007)

¹⁸ Z anglického Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions

¹⁹ Z anglického Joint European in Resources for Micro to medium Enterprises

²⁰ Z anglického Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas

Mezinárodní spolupráce – mezi státy k jednomu odbornému tématu, na velkém území, slabě organizováno a propojeno v rámci mezinárodních organizací.²¹

Hranice jsou „jizvami dějin“, které sebou nesou četné nevýhody zejména pro hraniční regiony. Proto je nezbytná **přeshraniční spolupráce v Evropě**, neboť pomáhá tyto nevýhody kompenzovat a zlepšovat podmínky obyvatel, v nich žijících. Důležité pro tuto spolupráci je ochota se navzájem poznávat, porozumět si a vzájemně si důvěřovat.²²

Aby byla přeshraniční spolupráce co nejefektivnější, měla by zahrnovat prvky každodenního života v příhraničních oblastech, měli by se na ni podílet partneři z obou stran hranice a měla by být uskutečňována na všech správních úrovních.²³

Nejobvyklejšími typy přeshraniční spolupráce jsou euroregiony, pracovní společenství (založená na pracovních dohodách a mají omezená oprávnění) a různé institucionální organizace.²⁴

2.2.1 Principy přeshraniční spolupráce

Přeshraniční spolupráce vychází ze všeobecně uznávaných principů, mezi které se řadí *princip partnerství*, který zahrnuje vertikální a horizontální partnerství a respektování těchto principů umožňuje spolupráci na základě *principu solidarity*.²⁵ Další je *princip existence přeshraniční rozvojové koncepce nebo strategie*, jehož cílem je poskytnout informace a analýzy pro dlouhodobý a integrovaný přístup. Přeshraniční koncepce jsou založeny na analýze SWOT. A třetím principem je *princip společné struktury na regionální úrovni*, kde je zapotřebí vybudovat přeshraniční struktury.²⁶

2.2.2 Právní nástroje přeshraniční spolupráce

Z důvodu neexistence jednotného platného nástroje veřejného práva pro všechny státy Evropy, se otázky týkající se přeshraniční spolupráce řídí *dohodami* mezi státy a také dohodami týkajícími se konkrétních programů.

²¹ (WILAM, 2004)

²² (BRANDA, 2003)

²³ (WILAM, 2004)

²⁴ Taktéž.

²⁵ Vertikální partnerství zahrnuje národní, regionální a místní úrovně na každé straně hranice, horizontální partnerství probíhá mezi partnery z obou stran příhraničního regionu. Subsidiarita znamená posilování regionálních a místních institucí jako nejvhodnější správní úrovně pro přeshraniční spolupráci.

²⁶ (WILAM, 2004)

Při řízení přeshraničních programů je omezována přímá účast regionálních a místních orgánů velkým počtem překážek a rozdílů právní povahy. To ovlivňuje stupeň centralizace při řízení přeshraničních programů.

Multilaterální smlouvy

Patří k nejdůležitějším a nejstálejším nástrojům pro poskytování rámce pro přeshraniční spolupráci. Za významné se považují:

- *tzv. Severská smlouva z r. 1977 o přeshraniční spolupráci mezi severskými zeměmi*²⁷
- ***Madridská rámcová úmluva o přeshraniční spolupráci***²⁸

V této Madridské úmluvě z r. 1982 poskytla Rada Evropy hlavní rámec smlouvám pro přeshraniční spolupráci. Dvacet států, které ji ratifikovaly v hlavní části úmluvy, se zavazovaly k těmto úkolům:

- odstraňování právních, správních a technických obtíží,
- zvážení možnosti poskytnout regionálním a místním orgánům materiální prostředky z důvodu zapojení do přeshraniční spolupráce,
- předávání informací ostatním smluvním stranám, svým orgánům a Radě Evropy.²⁹

Rada Evropy také připravila *dodatkový protokol*³⁰, ve kterém se jedná o zřízení státních institucí pro přeshraniční spolupráci, které umožňují uzavírat smlouvy a zřizovat stálé orgány.

Bilaterální a trilaterální smlouvy

Upravují přeshraniční spolupráci mezi státními orgány prostřednictvím *protokolů a dohod*. Tato spolupráce je založena na vytváření *mezistátních komisí*³¹, které se účastní určených oblastí spolupráce.³²

Dohody na regionální a místní úrovni

Přeshraniční spolupráce mezi regiony je založena na *dohodách a smlouvách* řízených zejména veřejným právem. Podepsání mnoha pracovních protokolů vedla k utvoření pracovních sdružení na vnitřních a vnějších hranicích EU. Tyto sdružení vedly k vytvoření *pracovních skupin*, jež se zabývaly nejvíce oblastmi cestovního ruchu, dopravy a životního prostředí.

²⁷ Mezistátní smlouvy v kontextu regionální integrace.

²⁸ Smlouvy uzavřené pod záštitou mezinárodních orgánů.

²⁹ (OLIVA, 2000)

³⁰ Dodatkový protokol neřeší omezení z důvodu úrovně centralizace a rozdílů ve veřejné správě a v právních systémech mezi partnery v příhraničních regionech.

³¹ Byly zakládány po celé Evropě od 60. let. V 70. letech byla doporučena po konferenci pro prostorové plánování, od té doby se tyto komise objevovaly i v západní Evropě a od r. 1991 také podél hranic se střední a východní Evropou.

³² (WILAM, 2004)

Evropské sdružení pro územní spolupráci (ESÚS)

Pro usnadnění a podporu přeshraniční, mezinárodní a meziregionální spolupráci vznikl *nový evropský právní nástroj ESÚS*. Umožňuje orgánům veřejné moci z různých členských států spolupracovat a poskytovat společné služby bez nutnosti podepsání mezinárodní dohody. Členské státy však musí souhlasit s účastí potenciálních členů ve své zemi.

Evropský rámec je upraven nařízením Komise (ES) č. 1082/2006 *Evropského parlamentu a Rady* ze dne 5. července 2006, *o evropském seskupení pro územní spolupráci*. Používá se od r. 2007.³³

2.3 Podstata vzniku euroregionů v EU

Pod pojmem **euroregion** se rozumí regionální forma spolupráce, zejména přes hranice evropských zemí. Euroregiony začínaly v oblasti hospodářské spolupráce, v současnosti mají za cíl sbližovat země Evropy ve společenském a kulturním životě.

Tento pojem používají jak společenství a spolky ve vyspělých regionech EU, tak i programy na rozvoj méně vyvinutých oblastí.

Rada Evropy upravuje pojem euroregionu v Madridské dohodě z r. 1980, rámcové dohodě o spolupráci regionů Evropy přes hranice jednotlivých zemí.³⁴

Hlavním důvodem zakládání euroregionů je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice. V EU slouží euroregiony k realizaci čerpání pomoci ze strukturálních fondů EU či dalších zdrojů financování. Jsou nejkomplexnější formou mezinárodní spolupráce, neboť obyvatelé každého euroregionu se věnují společným aktivitám ve všech oblastech života.

Podle Sdružení evropských hraničních regionů (AEBR) může být euroregion:

- sdružení lokálních nebo regionálních autorit na obou stranách hranic,
- příhraniční sdružení se stálým sekretariátem, technickým a administrativním týmem s vlastními zdroji,
- smluvní povahy ve formě mezistátních dohod za účasti podstatných jednotek,
- právnická osoba ve formě neziskové asociace v souladu s příslušnými vnitrostátními právními předpisy.³⁵

Stěžejným motivem sdružených měst a obcí, které jsou zastoupeny svými místními představiteli veřejné správy, je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách

³³ ec.europa.eu, 2009

³⁴ cs.wikipedia.org, 2009

³⁵ www.euroskop.cz, 2008

hranice vedoucí k postupnému vyrovnání ekonomického a sociálního rozvoje. Přeshraniční spolupráce pomáhá zmírňovat nevýhody, které jim hranice území přináší a zlepšovat životní podmínky obyvatelstva, v nich žijících.

Příčinou vzniku euroregionů je především **podpora a realizace projektů**, dále snaha o společný postup při řešení konkrétních problémů, které jsou vázány na okrajové postavení příhraničních oblastí, tzn., že problémy přesahující hranice dvou států nemohou být řešeny pouze z jedné strany hranice.

Přeshraniční spolupráce se týká nejvíce problematiky životního prostředí, cestovního ruchu a ekonomiky, územního plánování a dopravní infrastruktury, kultury, usiluje o zvyšování životní úrovně obyvatel, zlepšování mezilidských vztahů a také správy urbanizovaných oblastí.

2.3.1 Euroregionalismus v Evropě

Krátce po 2. světové válce v 50. letech, se zástupci příhraničních oblastí podél většiny evropských hranic sešli s cílem odstraněním hraničních bariér. To bylo způsobeno touhou po zvýšení životní úrovně a zajištění míru. Důvodem pro jednání bylo přání příhraničních obyvatel zmírnit či odstranit negativní vliv hranic.

Nejdříve probíhala setkání s plánem přeshraniční spolupráce pouze v několika příhraničních oblastech Evropy, např. v Německu, Francii, Nizozemí a v skandinávských zemích. Jednalo se zvláště o odstranění hraničních překážek, překonávání také přírodních překážek pomocí staveb mostů a tunelů a s tím spojen rostoucí počet hraničních přechodů, omezení a další faktory, které přispívaly k rozdělení obcí v příhraničních oblastech.

Po čase ale zástupci jednotlivých stran zjistili, že kvůli chybějícím právním pravomocím toho dosáhnou pouze s omezeným úspěchem. Jako reakce na tuto situaci byla zakládána sdružení obcí, která se snažila zlepšit přeshraniční spolupráci v oblasti společného zájmu. V období 60. – 80. let tato sdružení prováděla politiku zlepšování sociálně-kulturní a hospodářské situace obyvatel, kteří žili v příhraničních oblastech.

Tito obyvatelé očekávali řešení problémů v následujících oblastech:

- veřejná správa a plánování, odlišné správní struktury,
- zdanění, sociální zabezpečení, výchova a vzdělávání, veřejné služby, jazykové vzdělání,
- budování silnic, infrastruktura a životní prostředí.

Docházelo k chybným umístěním investic na obou stranách hranic, a tak jednotliví obyvatelé a obce začali přijímat iniciativu, aby zajistili odstranění hraničních překážek.

Během 70. a 80. let se příhraniční regiony držely této politiky a to za pomoci Sdružení evropských příhraničních regionů³⁶ ve spojení s Radou Evropy, Evropskou komisí a s národními vládami. Síť příhraničních regionů v Evropě se stala mocnou silou v rozvoji přeshraniční spolupráce na všech evropských hranicích.³⁷ Lze tedy říci, že **regiony jsou motorem přeshraniční spolupráce.**

Ve střední a východní Evropě se přeshraniční spolupráce vyskytovala jen zřídka, což bývá připisováno mimo jiné uzavřeným hranicím mezi státy. Potřeba vyrovnání zeměpisných nevýhod a významných rozdílů v příjmech a infrastruktuře v příhraničních oblastech, si však po otevření vnitřních hranic EU, spolupráci na této úrovni vyžádala. Lidé si zde museli sami vybudovat historické vědomí a najít společný směr ke společné evropské budoucnosti.

Důležitým faktorem pro přeshraniční partnerství je **znalost sousedů, vzájemná důvěra a vyžadování pečlivého přístupu.** Spolupráce podporuje svobodu, bezpečnost a dodržování lidských práv. Je také důležitá subsidiarita a partnerství mezi veškerými úrovněmi.

V posledních 30-ti letech se mění role hranic – přestávají mít funkci bariér, dochází zde k prolínání příležitostí.

2.3.2 Přeshraniční spolupráce a euroregiony v České republice

V ČR se na počátku 90. let měnila politická orientace, území dostávalo nové impulsy pro sociálně-ekonomický rozvoj a hranice mezi státy přestávaly být bariérami. Přeshraniční spolupráci nebyla věnována přílišná pozornost, neboť centrální orgány se věnovaly regionálnímu rozvoji.

Prvními regiony v našem pohraničí byly příhraniční oblasti sousedící s Bavorskem, Saskem a Rakouskem. Výsledkem navazování přeshraničních kontaktů, začaly vznikat první euroregiony i v ČR – prvním euroregionem byl Euroregion Nisa, který vznikl v r. 1991 na česko-německém pohraničí. Postupně vznikaly euroregiony v česko-rakouském, česko-polském a česko-slovenském pohraničí.

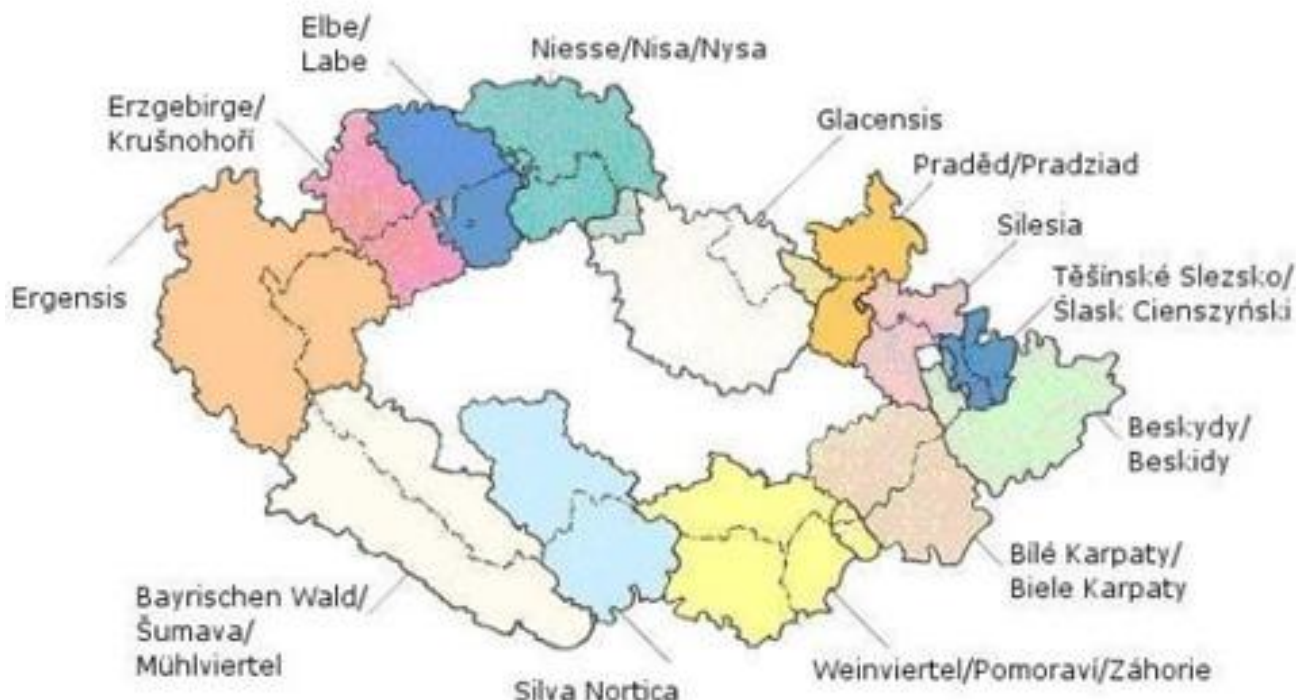
Zakládání euroregionů mělo podobné důvody jako v evropských zemích, **mimo jiné výrazně zpřístupnilo i cestu k prostředkům EU.**

³⁶ AEBR – „Association of European Border Regions“, AGE – „Arbeits-gemeinschaft Europaischer Grenzregionen“, ARFE – „Associations des Régions Frontalières Européennes“

³⁷ (OLIVA, 2000)

V současné době existuje v ČR celkem **13 euroregionů**³⁸, které jsou k vidění v následujícím obrázku.

Obr. č. 2.2: Mapa jednotlivých euroregionů v ČR

Zdroj: <http://www.euroskop.cz/8775/13630/clanek/euroregiony---uvod/>

Na hranicích se Slovenskem se nachází Euroregion Bílé Karpaty, Pomoraví a Beskydy; na česko-polské hranici jsou to Euroregiony Beskydy, Silesia, Těšínské Slezsko, Praděd, Glacensis a Nisa; na česko-německých hranicích leží Euroregion Nisa, Labe, Krušnohoří, Ergensis a Šumava a na česko-rakouském pohraničí se rozkládá Euroregion Šumava, Silva Nortica a Pomoraví.

Z porovnání ČR se sousedními státy z hlediska počtu euroregionů vyplývá, že v Polsku existuje stejný počet - tedy třináct³⁹ euroregionů, na Slovensku sedm⁴⁰, Rakousko se může pochlubit devíti⁴¹ euroregiony a v Německu se nachází největší počet, a to 21⁴² euroregionů.⁴³

³⁸ Egrensis, Krušnohoří, Labe, Nisa, Glacensis, Praděd, Silesia, Těšínské Slezsko, Beskydy, Bílé Karpaty, Pomoraví, Silva Nortica, Šumava

³⁹ Pomerania, Bałtyk, Niemen, Bug, Karpacki, Tatry, Śląsk Cieszyński, Silesia, Pradziad, Glacensis, Nysa, Spawa-Nisa-Bóbr a Pro Europa Viadrina

⁴⁰ Tatry, Miskolc-Košice, Karpaty, Západne Slovensko/Weinviertel/Jižní Morava, Váh-Dunaj-Ipeľ a Beskydy

⁴¹ Inn-Salzach, Weinviertel/Západne Slovensko/Jižní Morava, Silva Nortica, Mühlviertel/Bayerischer Wald, Euroregion Burgenland/West/Nyugat-Pannónia

⁴² Euroregion, Rhine-Wall, Oberrhein, Meuse-Rhin, Ems Dollart Region, Rhein-Maas-Nord, Weisse, Bodensee, Elbe, Egrensis, Erzgebirge, Bayerischer Wald, Central Oder, Spree-Neisse-Bober, Inn-Salzach, Saar-Lor-Lux-

3 Česko-polská přeshraniční spolupráce

Česká republika a Polsko utvrdili slib k přípravě „*Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007-2013*“, který respektuje charakter území a potřeby obyvatel žijících v česko-polské příhraniční oblasti a obě strany se zavazují společně podporovat rozvoj česko-polského pohraničí s cílem posílit jeho konkurenceschopnost a soudržnost a rozvíjet partnerskou spolupráci obyvatel.

Česká část příhraniční oblasti je vymezena územím krajů (jednotky NUTS III), kterými jsou kraje Liberecký, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký a Moravskoslezský.

Polská část území se skládá ze sedmi podregionů úrovně NUTS III: jeleniogórský, walbrzyský, nyský, opolský, rybnický, bielský, tyský.⁴⁴

3.1 Programy přeshraniční spolupráce

Programy na podporu přeshraniční spolupráce na všech hranicích ČR pro období 2007 – 2013 s 85 % finanční podporou EU jsou určeny pro neziskový sektor. Na každé státní hranici se finanční prostředky obou sousedních stran slučují do jedné společné částky.

Cílem programů přeshraniční spolupráce je **podpora hospodářské a sociální integrace příhraničních území** prostřednictvím odstraňování bariér a posilování rozvojového potenciálu. Posilovány budou vzájemné hospodářsko-společensko-kulturní vztahy, společná péče o přírodní bohatství, rozvoj cestovního ruchu a existence flexibility trhu práce.

3.1.1 Iniciativa Phare CBC (Cross-Border Cooperation Initiative)

Před vstupem ČR do EU byla přeshraniční spolupráce dotována z programu Phare CBC a v současnosti je pro ČR program Phare CBC ukončen.

Program Phare představoval hlavní kanál finanční a technické spolupráce s cílem pomoci zemím střední a východní Evropy. Vznikl v r. 1989 pro podporu reforem v Polsku a Maďarsku⁴⁵ a od r. 1994 se zaměřoval na podporu zájemců o členství v EU.

Rheinland-Pfalz-Wallonien, Pomeranč, Salzburg-Berchtesgadener Land-Traunstein, Via Salina, Zugspitze-Wetterstein-Karwendel, Inntal

⁴³ www.businessinfo.cz, 2003

⁴⁴ Toto členění se používá od 1. 1. 2008, kdy došlo k několika změnám v podporovaném území z důvodu územní reformy, které proběhla v polské části.

⁴⁵ Program Phare znamená „Poland and Hungary: Action for the Reconstruction of the Economy“.

Cílem programu byla pomoc evropským zemím splnit nezbytná kritéria pro vstup do EU.⁴⁶ K typům programu patří Národní decentralizované programy, které jsou realizovány v jednotlivých zemích a patří sem Národní program Phare a Programy přeshraniční spolupráce (CBC).⁴⁷ Pro potřebu zesílení spolupráce a podpory integrace zemí Střední a Východní Evropy byla v r. 1994 založena v rámci programu Phare iniciativa pro přeshraniční spolupráci. Největší zkušenost s jeho realizací byla na česko-německé a česko-rakouské hranici od r. 1995, zatímco na česko-polské hranici byl zahájen až v r. 1999. V rámci toho programu byly realizovány individuální projekty a grantová schémata investičního charakteru s minimální výší podpory 2 mil. EUR. Projekty byly zaměřeny zejména na zlepšení dopravní situace a zlepšení životního prostředí na obou stranách hranice. Program Phare CBC se stal důležitým nástrojem pro přípravu na využívání podpory v rámci programů strukturálních fondů.⁴⁸

Tab. č. 3.1: Rozdíly mezi Interreg a Phare CBC

Interreg	Phare CBC
- pevně zajištěné prostředky z fondů EU po celou dobu trvání programu	- oznámeny jen rámcové návrhy
- schvalují se na celou dobu trvání	- vyžadují každoroční schvalování
- individuální projekty EK schvalovat nemusí	- projekty jsou EK předkládány pro předběžné schválení
- nevztahují se žádná velikostní omezení	- musí čerpat minimálně 2 mil. EUR

Zdroj: Wilam, 2004; vlastní zpracování

3.1.2 Interreg IIIA

EU již od r. 1990 podporuje územní spolupráci svých členských zemí. V té době byla vyhlášena Iniciativa Společenství *Interreg*, která se zaměřovala na přeshraniční spolupráci. Ta se v období 1990 – 1993 velmi osvědčila, a z tohoto důvodu byla v období 1994 – 1999 rozšířena. Kromě přeshraniční spolupráce (Interreg IIA) také existovala možnost spolupráce v rámci energetických sítí (Interreg IIB) a v územním rozvoji (Interreg IIC). V následujícím období 2000 – 2006 bylo zavedeno uspořádání přeshraniční spolupráce (Interreg IIIA), nadnárodní spolupráce (Interreg IIIB) a mezinárodní spolupráce (Interreg IIIC). ČR se do této

⁴⁶ Kritéria byla stanovena na zasedání Evropské komise v Kodani v červnu r. 1993. Mezi kritéria patřilo vytvoření stabilní instituce zaručující demokracii, právní stát, lidská práva a respektování ochrany menšin; mít funkční tržní hospodářství schopné konkurence v rámci EU; přijmout a zavést do praxe zákony EU a systém jejich uplatňování a zajistit odpovídající úroveň veřejné správy.

⁴⁷ www.evropska-unie.cz, 2009

⁴⁸ www.crr.cz, 2010

iniciativy zapojila po svém vstupu do Evropské unie v r. 2004. I v dalším období 2007 – 2013 se potvrdila důležitost spolupráce mezi státy, a tak se územní spolupráce stala samostatným cílem politiky soudržnosti EU.⁴⁹

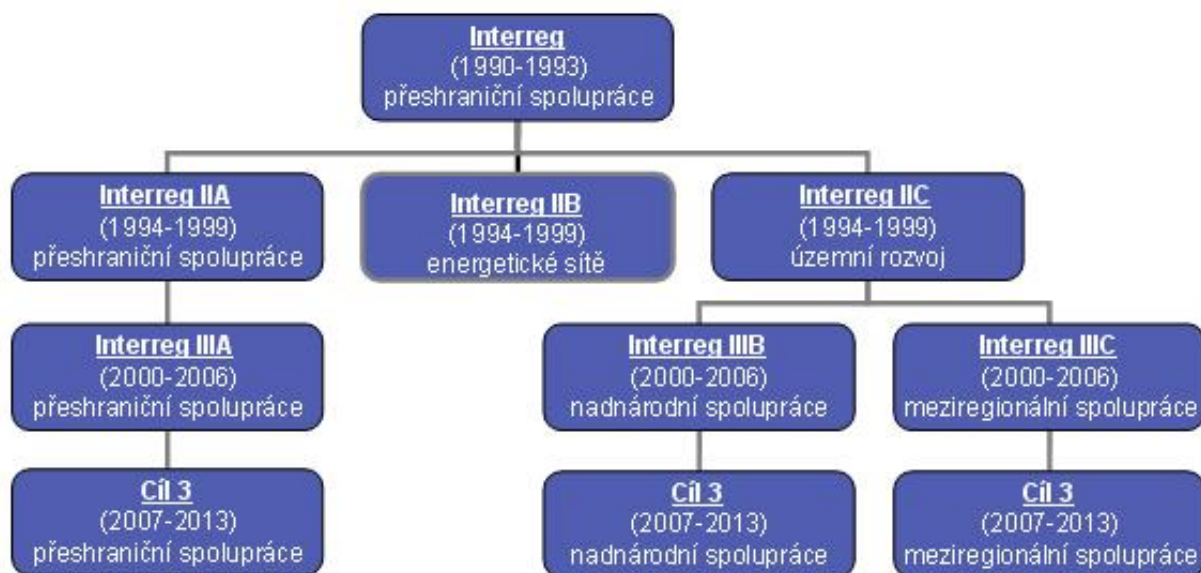
Na podporu menších projektů se sousedními státy bylo v období 2004 – 2006 vyčleněno cca 48,8 mil. EUR⁵⁰, které byly alokovány do pěti příhraničních oblastí.

Tab. č. 3.2.: Alokace finančních prostředků do příhraničních oblastí v letech 2004-2006

Příhraniční oblast	Příděl (v mil. EUR)
Česko-polské příhraničí	16,5
Česko-rakouské	11,0
Česko-saské	9,9
Česko-slovenské	9,0
Česko-bavorské	8,6

Zdroj: www.crr.cz, 2009, vlastní zpracování

Obr. č. 3.1: Schéma vývoje přeshraniční spolupráce

Zdroj: www.cil3.cz, 2009

⁴⁹ www.cil3.cz, 2009

⁵⁰ www.crr.cz, 2009

3.1.3 Operační program přeshraniční spolupráce

Operační program je dokument schválený Evropskou komisí a je určen pro realizaci Rámce podpory Společenství. Obsahuje souvislý soubor priorit zahrnujících víceletá opatření a může být financován z jednoho nebo více fondů, jednoho nebo více jiných stávajících finančních nástrojů a EIB.

Týká se všech hraničních regionů NUTS III sousedících s regiony v jiném členském státu. V tomto programovacím období má ČR k dispozici následující **operační programy přeshraniční spolupráce** (dále jen OPPS):

- *OP ČR – Svobodný stát Bavorsko* - obsahuje dvě prioritní osy: Hospodářský rozvoj, lidské zdroje a sítě; Rozvoj území a životního prostředí
- *OP ČR – Svobodný stát Sasko* – obsahuje čtyři prioritní osy: Rozvoj rámcových společenských podmínek v dotačním území; Rozvoj hospodářství a cestovního ruchu; Zlepšení situace přírody a životního prostředí; Technická pomoc
- *OP ČR – Rakousko* – obsahuje tři prioritní osy: Socioekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer knowhow; Regionální dostupnost a udržitelný rozvoj; Technická pomoc
- *OP ČR – Slovensko* – obsahuje tři prioritní osy: Podpora sociokulturního a hospodářského rozvoje přeshraničního regionu a spolupráce; Rozvoj dostupnosti přeshraničního území a životního prostředí; Technická pomoc
- *OP ČR – Polsko* – obsahuje čtyři prioritní osy: Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik; Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu; Podpora spolupráce místních společenství; Technická pomoc.⁵¹

Jedná se o samostatné dokumenty, které jsou spravovány řídicími orgány a zaměřují se zejména na výstavbu a rozvoj hraniční infrastruktury; spolupráci v oblasti výzkumu a vývoje; podporu efektivního systému na protipovodňové a protipožární ochranu, na společný rozvoj a zlepšení přístupu k informačním technologiím, na rozvoj cyklistických stezek, ochranu a obnovu památek, na podporu přeshraniční spolupráce v oblasti mezilidských vztahů, společenských a kulturních aktivit.

Všechny aktivity podporované v rámci OPPS jsou spolufinancovány z ERDF a jedná se o investiční projekty.⁵² Řídicím orgánem OPPS v ČR je *Ministerstvo pro místní rozvoj*.

⁵¹ www.strukturalni-fondy.cz, 2010

⁵² Taktéž.

Další OP jsou zaměřené na mezuregionální a nadnárodní spolupráci a jedná se o OP Mezuregionální spolupráce a OP Nadnárodní spolupráce.⁵³

Tab. č. 3.3: Finanční alokace jednotlivých operačních programů v období 2007-2013

Operační program	Částka vyčleněná z fondů EU (v mil. EUR)	Doplnění z národních veřejných zdrojů (v mil. EUR)	Plánovaná částka pro ČR (v mil. EUR)	Procentní vyjádření veškerých prostředků určených z fondů EU pro ČR
ČR-Bavorsko	115,51	20,38	55,04	0,21 %
ČR-Rakousko	107,44	18,96	69,12	0,26 %
ČR-Sasko	207,40	36,60	67,20	0,25 %
ČR-Slovensko	92,74	16,37	56,55	0,21 %
ČR-Polsko	219,46	38,73	103,68	0,39 %

Zdroj: www.strukturalni-fondy.cz, 2010, vlastní zpracování

3.2 Interreg IIIA Česká republika – Polská republika

Česko-polské příhraničí bylo po celá staletí územím s významným kulturním dědictvím, docházelo zde ke kulturním, politickým a obchodním kontaktům. Ve 2. polovině 20. století byly tyto kontakty mezi oběma stranami hranice omezeny, jelikož jim bránila politika obou států, a navíc docházelo k odlišnostem v ekonomicko-sociální struktuře. Po tomto období se jevila snaha o obnovení některých z dřívějších spojení a k překonání hlavních problémů, které komplikovaly rozvoj česko-polského pohraničí. Významnou součástí procesu integrace a přeshraniční spolupráce bylo založení následujících euroregionů – Nisa, Glacensis, Praděd, Silesia, Těšínské Slezsko a Beskydy. O rozvoj evropské přeshraniční spolupráce se zasloužily zejména programy CREDO, Phare CBC, Iniciativa Společenství INTERREG IIIA.

Program Interreg IIIA Česká republika – Polská republika si kladl za cíl posílit a zkvalitnit hospodářské, obchodní, kulturní a turistické vztahy mezi sousedícími regiony a zvýšit tak růst

⁵³(NOVOTNÁ, 2007)

celkové sociální a ekonomické úrovně příhraničních regionů. Tím se rozumí zvyšování ekonomické integrace česko-polské hranice, zlepšování podmínek pro hospodářský růst přeshraniční oblasti, zlepšení podmínek pro udržitelný rozvoj životního prostředí a další sociální integrace česko-polské hranice.⁵⁴

3.3 Operační program přeshraniční spolupráce ČR-PR 2007 – 2013

Operační program přeshraniční spolupráce ČR-Polsko 2007-2013 (dále jen OPPS ČR-PR) je jedním z operačních programů v rámci Cíle 3 - Evropská územní spolupráce a je pro něj vyčleněno z fondů EU přibližně 219,46 mil. EUR, které mají být doplněny z českých a polských národních veřejných zdrojů o 38,73 mil. EUR. Pro českou stranu je z fondů EU plánováno 103,68 mil. EUR, což činí přibližně 0,39 % veškerých prostředků určených z fondů EU pro ČR.⁵⁵

OPPS ČR-Polsko je zaměřen na zlepšení dopravní dostupnosti přeshraničního regionu, ochranu životního prostředí, podporu hospodářské spolupráce, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury a služeb cestovního ruchu, podporu vzdělávání, kulturních a společenských aktivit, spolupráci územních samospráv a dalších subjektů na obou stranách hranice.

3.3.1 Příprava programu

Příprava Programu se uskutečnila v letech 2005 a 2006. Pracovní skupina byla vytvořena v polovině roku 2005 a tvořili ji zástupci Ministerstva pro místní rozvoj ČR, Centrum pro regionální rozvoj ČR, Ministerstvo regionálního rozvoje Polské republiky, Ministerstvo financí ČR, zástupci regionální samosprávy (české krajské úřady, polské maršáلكovské úřady), euroregiony na česko-polské hranici.

K přípravě Programu se uskutečnila také **klíčová jednání**. První jednání proběhlo v období 21. – 22. 11. 2005 v Katowicích, kde se sešly obě národní části pracovní skupiny s cílem projednat a následně schválit návrh struktury OPPS ČR-Polsko a umístění orgánů.⁵⁶ Byla také zahájena jednání týkající se implementace Programu.

Další jednání probíhala v průběhu roku 2006, kde docházelo k:

- jednání o představení uskutečněných činností v rámci přípravy OP PS ČR-Polsko Monitorovacímu výboru Programu Interreg IIIA,
- setkání české národní části pracovní skupiny,

⁵⁴ www.interreg3a.cz, 2005

⁵⁵ www.cep-rra.cz, 2008

⁵⁶ V ČR je to Řídící orgán, Platební a certifikační orgán a Společný technický sekretariát.

- setkání zástupců českých euroregionů,
- setkání obou národních částí pracovních skupin s cílem projednání návrhu socioekonomické analýzy a SWOT analýzy, schválení návrhu prioritních os a oblastí podpory,
- jednání zástupců MMR ČR, MF ČR a Ministerstva regionálního rozvoje Polska,
- SEA posouzení – posouzení koncepcí na životní prostředí a další.

Na setkáních, která probíhala od 9. října 2006, v rámci Veřejného projednávání byly představeny všeobecné předpoklady týkající se přeshraniční spolupráce (území, oblasti podpory a příjemci) s ohledem na zkušenosti z programu Iniciativy Společenství Interreg IIIA a také byla představena předběžná verze OPPS ČR-Polsko 2007-2013.⁵⁷

3.3.2 Charakteristika podporovaného území

Demografický vývoj, sídelní struktura a rozvoj místních společenství

V roce 2004 v česko-polském příhraničí žilo celkem 7,138 mil. obyvatel. Z čehož v české části příhraničí žilo celkem 3,373 mil. obyvatel a to představovalo třetinu celkového obyvatelstva v České republice. Na polském příhraničí žilo o něco více obyvatel, a to 3,765 mil. obyvatel, což představuje 9,9 % obyvatel Polska.⁵⁸ Hustota zalidnění v celé této oblasti činila 151 obyv./km² a tato hodnota byla výrazně vyšší než průměr Evropské unie, který činil 114 obyv./km². Nejlidnatějším krajem v ČR je Moravskoslezský kraj a na polské straně je to rybnický podregion.

Sídelní struktura česko-polského příhraničí je charakteristická svojí rozdrobeností, vysokým počtem obcí na české straně a koncentrovanější sídelní strukturou na polské straně. Hustá síť malých a středních měst nevytváří vhodné podmínky pro vznik silnějších rozvojových center. Okrajové pohraniční regiony se nachází spíše v hornatých oblastech. Tato odlehlost území od regionálních center a také složitá dopravní dostupnost se podílí na vysoké míře nezaměstnanosti a dochází také k oslabení ekonomických aktivit.

Z iniciativy obyvatel, občanských sdružení, škol a středisek pro volný čas došlo k obnovení tradic v činnosti dobrovolných občanských aktivit, kulturních spolků a sdružení.

Nezaměstnanost, trh práce a vzdělávání

V průběhu transformace poklesl počet pracovních míst na celém území česko-polské příhraniční oblasti především v těžkém a těžebním průmyslu. Růst nezaměstnanosti je také způsoben likvidací významné části lehkého, zpracovatelského, zemědělsko-potravinářského

⁵⁷ (OPPS ČR-PR 2007-2013)

⁵⁸ Taktéž.

a elektrostrojírenského průmyslu. V polské části byla v devíti okresech zjištěna míra nezaměstnanosti vyšší než 30 %, v české části se pohybovala pod úrovní 10 %.

Minimální rozdíly existují v šancích mužů a žen nalézt zaměstnání a to díky neexistujícím rozdílům v úrovni dosaženého vzdělání. Vysoká míra nezaměstnanosti ukazuje na nízké využívání místních zdrojů pracovních sil.

K faktorům, které přispívají k nezaměstnanosti, patří kvalita a zaměření systému *vzdělávání* a nepříznivá vzdělanostní struktura obyvatelstva. Celková úroveň dosaženého vzdělání se v příhraniční oblasti zlepšuje, především u mladé generace, která si uvědomuje význam vzdělání. Pro uplatnění ve znalostní společnosti je důležité využívání informačních a komunikačních technologií a také zlepšení v jazykové vybavenosti, které omezuje možnosti pracovního uplatnění v zemích Evropské unie.

Podnikatelské prostředí a cestovní ruch

V příhraničí se uplatňuje např. textilní průmysl, strojírenská výroba, sklářský, keramický, elektrotechnický, chemický, potravinářský průmysl, stavebnictví a mnoho dalších. Zvyšuje se i podíl služeb na tvorbě HDP a zaměstnanosti, výrazný potenciál představuje rozvoj cestovního ruchu. Restrukturalizací kromě těžkého průmyslu prošlo také zemědělství. Důsledkem bylo snížení produkce a odchod mnoha zemědělců.

Rozhodující vliv na tvorbu pracovních míst mají rozšiřující se malé a střední podniky. Rozvoj podnikatelského prostředí brzdí nedostatečná spolupráce mezi podnikatelským sektorem a výzkumnými institucemi a školami, nedostatečná úroveň znalostí spojených s moderními metodami řízení a další nedostatky.⁵⁹

Pro rozvoj **cestovního ruchu** a rekreace v česko-polské příhraniční oblasti má blahodárny vliv rozsah přírodních pozoruhodností, málo poškozená krajina, kulturní a historické dědictví s živými tradicemi. I přes širokou škálu nabídek služeb není přírodně rekreační potenciál příhraniční oblasti plně využíván.⁶⁰ Je zapotřebí zlepšit kvalitu infrastruktury a úroveň poskytovaných služeb, rozšířit nabídku o nové produkty a také je nezbytné rozvíjet lidské zdroje. Česko-polské příhraničí disponuje také přírodním bohatstvím, např. léčivé vody, jež daly za vznik lázeňství.⁶¹

⁵⁹ K dalším nedostatkům se řadí nedostatečné zavádění nových technologií a nízké využívání specializovaných internetových aplikací, transfer know-how, neuspokojivá podpora rozvoje aplikovaného výzkumu, nedostatečná spolupráce podnikatelských subjektů s úřady práce.

⁶⁰ Nedostatečné využívání je zapříčiněno chybějící společnou propagací historického, přírodního a kulturního potenciálu na obou stranách hranice. Zejména na polské straně to souvisí s nízkou kvalitou přístupových komunikací k turistickým střediskům cestovního ruchu, chybějící základní infrastrukturou.

⁶¹ Např. v ČR Jeseník, Karlova Studánka, Lipová-lázně, na polské straně Polanica Zdrój, Szczawno Zdrój, Pokrzywna a další.

Životní prostředí

Kvalita životního prostředí se od r. 1990 výrazně zlepšila ve všech jeho složkách, především vlivem poklesu produkce průmyslových odvětví s nejvyššími exhalacemi a v důsledku investic do infrastruktury na ochranu životního prostředí. Dlouhodobým problémem většiny venkovských oblastí je nedostatečně rozvinutý systém kanalizačních sítí a čistíren odpadních vod. Negativními důsledky pro životní prostředí se stává v poslední době nárůst znečištění ovzduší oxidem dusíku, oxidem uhelnatým a prachem ve velkých městech. Kladným projevem na životní prostředí je oblast zemědělství, které se projevuje podporou ekologického zemědělství, péčí o krajinu a výrobou bioenergetických paliv a biomasy.

Dopravní dostupnost

Postupné zhoršování technického stavu dopravních komunikací omezuje rozvoj potenciálu v oblasti hospodářství a cestovního ruchu v podporovaném území.

Nárůst *silniční dopravy* v příhraničí vyžaduje podstatné investice a zlepšení infrastruktury. Nejvíce zde převažují místní komunikace a na mnoha místech je bohužel překročena jejich únosnost, a tak dopravně-technický stav neodpovídá současným podmínkám silničního provozu. Kromě silniční dopravy je zde také poměrně hustá *železniční doprava*, která se vyznačuje nízkými technickými parametry s mnoha neelektrifikovanými a jednokolejnými úseky.⁶²

3.3.3 Přeshraniční aktivity

OPPS ČR-Polsko obsahuje **čtyři prioritní osy**, které jsou dále konkretizovány tzv. oblastmi podpory, které vymezují, jaké typy projektů mohou být v rámci určité prioritní osy podpořeny.

Prioritní osa 1: Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik

Hlavním cílem této prioritní osy je ***zlepšení atraktivity česko-polské příhraniční oblasti*** a konkretizuje globální cíl⁶³ z hlediska možnosti rozvoje fyzických aspektů zmiňované oblasti. Základní podmínkou rozvoje ekonomicko-sociálních aktivit je lepší dostupnost a vysoká kvalita životního prostředí.

Ke specifickým cílům osy patří:

- *zlepšení stavu infrastruktury a dopravní obslužnosti v česko-polské příhraniční oblasti*, který se zaměřuje na modernizaci a rozvoj dopravní infrastruktury lokálního

⁶² (OPPS ČR-PR 2007-2013)

⁶³ Podpora socio-ekonomického rozvoje území česko-polského příhraničí posilováním jeho konkurenceschopnosti a soudržnosti a propagací partnerské spolupráce jeho obyvatel.

a regionálního významu v příhraničí, na zlepšení dopravní obslužnosti, budování integrovaných dopravních systémů a na rozvoj informačních a komunikačních technologií;

- *zlepšení stavu a kvality životního prostředí v česko-polské příhraniční oblasti*, kde oblastí podpory je rozvoj a modernizace environmentální infrastruktury a péče o krajinu a přírodu;
- *zlepšení bezpečnosti v česko-polské příhraniční oblasti*, kde oblastí je prevence rizik v podobě podpory rozvoje záchranných služeb, předcházení přírodním a technologickým rizikům.

Prioritní osa 2: Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu

Hlavním cílem je *posílit ekonomický rozvoj česko-polské příhraniční oblasti* s využitím stávajícího ekonomického příhraničního potenciálu a posilování jeho konkurenceschopnosti.

Specifickými cíli této osy jsou:

- *zvyšování konkurenceschopnosti podniků v česko-polské příhraniční oblasti*, kde oblastí podpory je rozvoj podnikatelského prostředí ve formě posilování konkurenceschopnosti malých a středních podniků, v rozvoji technologií, propagace spolupráce mezi subjekty trhu práce a rovnosti příležitostí, spolupráce v oblasti vývoje a výzkum, vzdělávání a inovací;
- *rozšíření nabídky cestovního ruchu v příhraniční oblasti*, kde je oblastí podpora rozvoje cestovního ruchu v podobě ochrany a obnovy kulturního a přírodního bohatství a památek, rozvoj cyklistických a turistických stezek a podpora rozvoje služeb cestovního ruchu;
- *zvyšování znalostí a dovedností obyvatel v příhraniční oblasti*, které zahrnuje podporu spolupráce v oblasti vzdělávání, v přípravě na zaměstnání a celoživotním učení.

Prioritní osa 3: Podpora spolupráce místních společenství

Rozvoj partnerské spolupráce místních komunit a institucí česko-polské příhraniční oblasti je hlavním cílem a je zaměřen na kvalitu společenského života obyvatel. Cílem je podpora přeshraniční spolupráce v oblasti mezilidských vztahů a společensko-kulturních aktivit. Součástí podpory je vytváření sítí spolupracujících územních samospráv a jimi zřízených subjektů, jež poskytují veřejné služby, a institucí poskytujících služby a statky ve veřejném zájmu v oblasti výměny informací a zkušeností.

Mezi specifické cíle prioritní osy patří:

- *posilování přeshraničních vazeb institucí poskytujících veřejné služby*, jež se podporuje územní spolupráce veřejných institucí v podobě systémové a programové spolupráci;
- *posilování přeshraničních vazeb obyvatelstva* a to podporou společenských, kulturních a volnočasových projektů;
- *stimulace rozvoje místního společenství prostřednictvím podpory aktivit lokálních aktérů – Fond mikroprojektů*⁶⁴. Jedná se o posilování přeshraničních vazeb obyvatel a institucí poskytujících veřejné statky a služby realizací nejmenších projektů.

Prioritní osa 4: Technická pomoc

Hlavním cílem čtvrté osy je *podpora efektivní realizace Programu*, která je podmínkou pro dosažení ostatních prioritních os Programu prostřednictvím zajištění kvalitního řízení, implementace a využití prostředků z Evropského fondu regionálního rozvoje.

Specifickým cílem je *zajištění účinného řízení a implementace Programu a podpora propagačních a informačních aktivit týkajících se Programu*.

Podpora je věnována přípravě a hodnocení projektů a zpracování posudků a dalších dokumentů. Podporovány jsou i projekty se zaměřením na zvýšení kvality fungování institucí zapojených do Programu, na propagaci a šíření informací o Programu a jeho výsledků, poskytování konzultací žadatelům, pořádání školení, seminářů a konferencí.⁶⁵

Přehled jednotlivých os s jejich oblastmi podpory a finanční alokacemi jsou znázorněny v Příloze č. 2.

3.3.4 Implementace OP a kompetentní orgány

Pro řízení a provádění Programu⁶⁶ je vytvořena společná organizační struktura a jejími subjekty jsou společný Řídící orgán, společný Certifikační orgán a společný Auditní orgán. Dalšími subjekty, které jsou zapojeny ve struktuře, jsou kontrolori, Společný technický sekretariát a regionální subjekty, na něž jsou delegovány vybrané úkoly. V době, kdy je členskému státu oznámeno rozhodnutí o schválení operačního programu, je zřízen společný Monitorovací výbor Programu.

⁶⁴ Fond mikroprojektů je specifický nástroj podpory projektů lokálního významu s přeshraničním dopadem. Nahrazuje Fond malých projektů. Hlavním cílem Fondu je rozvíjet a podporovat rozvoj spolupráce mezi oběma státy, který je zaměřen na společné zlepšování kulturních, sociálních a ekonomických vztahů. Je zaměřen na malé neinvestiční projekty.

⁶⁵ (OPPS ČR-PR 2007-2013)

⁶⁶ V souladu s čl. 14 Nařízení o ERDF.

Řídící orgán má po domluvě mezi ČR a Polskem sídlo v ČR a plněním funkce je pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Tento orgán je zodpovědný zejména za:

- zajištění, aby byly projekty vybírány podle kritérií Programu a aby byly také v souladu s platnými předpisy Společenství a vnitrostátními předpisy;
- právní navázání prostředků ERDF s Vedoucím partnerem⁶⁷ projektu;
- zajištění existence systému pro záznam a uchování účetních záznamů v elektronické podobě a shromažďování údajů pro finanční řízení, monitoring, audit;
- vypracování výroční a závěrné zprávy o provádění a po schválení monitorovacím výborem je předloží Evropské komisi a za další činnosti.

Součinnost při provádění těchto činností z polské strany zajišťuje Ministerstvo regionálního rozvoje PR jako Národní orgán.

Certifikační orgán má také po domluvě států opět sídlo na území ČR a funkcí výkonu je pověřeno Ministerstvo financí ČR a výkonem Platebního a certifikačního orgánu je pověřen odbor Národní fond. Certifikační orgán je zodpovědný zejména za:

- správu prostředků poskytnutých z ERDF na společném účtu zřízeném u ČNB;
- vyhotovení a předložení certifikovaných výkazů výdajů a žádostí o platbu Evropskou komisi;
- přijímání platby z EU;
- vedení účetních záznamů o výdajích vykázaných Evropskou komisí v elektronické podobě a další.

Platební a certifikační orgán pro účely vyplacení prostředků z ERDF Vedoucím partnerům projektů využívá Finanční útvar Ministerstva pro místní rozvoj ČR, který provádí kontrolu formální správnosti a zaúčtování žádostí o platbu Vedoucím partnerům schválených Řídícím orgánem, provádí také převody prostředků ERDF na účty Vedoucím partnerům a vystavuje souhrnnou žádost o platbu.

Auditní orgán se nachází na území ČR a výkonem funkce je pověřeno Ministerstvo financí ČR a byl jim pověřen Odbor centrální harmonizační jednotky pro finanční kontrolu. Státy se dohodly na společném Auditním orgánu, kterému napomáhá skupina auditorů, skládajících se ze zástupců obou členských států Programu. Skupina se musí vytvořit maximálně do tří měsíců od přijetí rozhodnutí o schválení Programu. Orgán je zodpovědný za výkon auditu Programu, zajišťuje ověření účinného fungování řídicího a kontrolního systému Programu,

⁶⁷ Princip vedoucího partnera znamená, že společná projektová žádost bude předložena vedoucím partnerem (lead partnerem), který bude vybrán na základě dohody všech dalších partnerů projektu a který je zodpovědný za celkovou realizaci projektu.

předkládá Evropské komisi do devíti měsíců po schválení Programu strategii auditu, zajišťuje provádění auditu ve veřejné správě, předkládá každoročně EK konsolidované plány auditů a další činnosti.

Kontroloři jsou určeni na obou stranách hranice z důvodu potřeby zajištění správnosti využití prostředků a shody s národními pravidly a s pravidly EU. Kontrolovaná ověření zahrnují administrativní, finanční, technické s hmotné stránky projektu. Kontrolu provádí nezávislé kontrolní orgány a v ČR se jedná o Centrum pro regionální rozvoj ČR a na polské straně příslušné subjekty určené Národním orgánem.

Společný technický sekretariát má sídlo na českém území v Olomouci a pracují v něm zaměstnanci z obou států zapojených do Programu v souladu rovného zacházení a partnerství. Sekretariát pomáhá činností Řídícímu orgánu, Monitorovacímu výboru a Auditornímu orgánu v podobě poskytování konzultací žadatelům, propagace Programu a dalších.

Posledním subjektem podílejícím se na činnostech Programu jsou **regionální subjekty**, kterými jsou v ČR jednotlivé kraje náležící do podporovaného území a na polském území se jedná o maršákovské úřady příhraničních vojvodství.⁶⁸

3.4 Česko-polské euroregiony

Euroregion Nisa

Euroregion Nisa je nejstarším euroregionem, který byl vytvořen ve střední Evropě na prvním zasedání společné Rady. Spolupráce je upravena Rámcovou dohodou a euroregion Nisa nemá právní subjektivitu. Až do r. 2004 bylo společné sídlo v Žitavě (Zittau), ale nyní se sídlo nachází v Liberci.⁶⁹ Euroregion Nisa zahrnuje území Německa, Polska a ČR a jedná se o dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí a dalších samosprávných subjektů nacházejících se na daném území. České území zastupují okresy Liberec, Děčín, Jablonec nad Nisou, Česká lípa a Semily. Cílem je zlepšení životního standardu obyvatel euroregionu, zlepšení přirozených a kulturně politických podmínek života a rozvoj hospodářského potenciálu.⁷⁰

V příloze č. 3 se nachází zobrazení územního vymezení tohoto euroregionu.

⁶⁸ (OPPS ČR-PR 2007-2013)

⁶⁹ www.neisse-nisa-nysa.org, 2010

⁷⁰ cs.wikipedia.org, 2010

Tab. č. 3.4: Základní údaje o Euroregionu Nisa

Založen	Sídlo	Rozloha	Počet obyvatel	Počet obcí a měst
21.12.1991	Liberec	13 254 km ²	1 638 216 (k 31.12.2007)	česká stran 137, polská strana 53, německá strana 128

Zdroj: www.neisse-nisa-nysa.org, vlastní zpracování

Euroregion Glacensis

Euroregion Glacensis je druhým nejstarším euroregionem, ale také zároveň největším česko-polským euroregionem, jenž zabírá nejdelší společnou hranici. Vznikl sdružením měst a obcí Pomezí Čech, Moravy a Kladska na české straně a Sdružením obcí Kladské oblasti na polské straně. Hlavním cílem je podpora rozvoje v oblasti územního plánování, spolupráce v oblasti hospodářství a obchodu, výstavba infrastruktury, spolupráce v důsledku přírodních katastrof a živelných pohrom, spolupráce v oblasti školství, kultury a sportu a další.⁷¹ Euroregion Glacensis je nadnárodní dobrovolné zájmové sdružení měst a obcí a dalších právnických osob na území okresů Trutnov, Náchod, Rychnov nad Kněžnou, Ústí nad Orlicí, Šumperk, Jeseník, Svitavy, Chrudim, Pardubice, Hradec Králové a Jičín na české straně, na polské straně území Dolního Slezska Polské republiky sdružení okresů Klodzko, Zabkowice a Dzierzoniow. Sekretariát české strany sídlí v Rychnově nad Kněžnou a sídlem polského sdružení a sekretariátu Klodzko.

Nejvyšším **orgánem** euroregionu Glacensis je *Rada Euroregionu*⁷², kterou tvoří šest členů, pro každou zemi tři. Volí ze svého středu předsedu. Zasedání se konají minimálně dvakrát ročně. Dalším orgánem je *sekretariát Euroregionu*, který je výkonným orgánem a skládá se ze dvou sekretářů. Úřad sekretariátu zajišťuje administrativní činnost euroregionu. *Revizní komise* Euroregionu je kontrolním orgánem a skládá se ze čtyř osob delegovaných Radou, pro každou zemi dva.

Tab. č. 3.5: Základní údaje o Euroregionu Glacensis

Vznik	Sídlo	Počet členských obcí a měst	Okresy
5.12.1996 v Hradci Králové	Rychnov nad Kněžnou	Česká část 65	Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký

Zdroj: www.vitejte.cz, 2008, vlastní zpracování

⁷¹ www.euro-glacensis.cz, 2004

⁷² Rada schvaluje společné záměry, rozhoduje o podmínkách využívání společných finančních prostředků, schvaluje zprávy o využívání těchto prostředků, zřizuje pracovní skupiny (vypracovávají návrhy společných projektů a plní úkoly uložené jim Radou) a revizní komise a deleguje zástupce pro reprezentaci Euroregionu.

Územní vymezení Euroregionu Glacensis je znázorněno v příloze č. 4.

Euroregion Praděd

Euroregion Praděd vznikl završením několikaleté snahy orgánů samosprávy a vojvodství o vzájemnou spolupráci v oblasti škol, kulturních středisek, sportovních klubů a dalších společenských aktivit. Jedná se o dobrovolné sdružení českých a polských svazků měst a obcí nacházejících se na území okresů Bruntál a Jeseník, na polské straně na území Opolského Slezska (vojvodství Opole). Do euroregionu jsou začleněny obce z Jesenicka, Bruntálska, Osoblahy, Rýmařova a okolí Vrbna pod Pradědem. Začátkem r. 2000 bylo z důvodu zesílení spolupráce založeno Sdružení polských obcí⁷³, které bylo registrováno u Okresního soudu v Opoli a má právní subjektivitu. Sdružení rozvíjí spolupráci především v oblasti rozvoje venkova a cestovního ruchu, dopravní infrastruktury a dostupnosti, podpory podnikání, rozvoje lidských zdrojů.

Tab. č. 3.6: Údaje o Euroregionu Praděd

Vznik	Sídlo	Počet členských obcí
2.7.1997	Vrbno pod Pradědem	Na české straně 73, na polské straně 36

Zdroj: www.europraded.cz, vlastní zpracování

V příloze č. 5 je znázorněno územní vymezení tohoto euroregionu.

Orgány euroregionu jsou *Valná hromada*, která je nejvyšším orgánem sdružení. Členy jsou zástupci měst a obcí, které jsou členy sdružení, a koná se minimálně jednou ročně. *Rada sdružení* je výkonným orgánem, který má 20 členů a členové Rady jsou současně členy *Parlamentu Euroregionu*. Rada si volí ze svého středu předsedu, který je statutárním orgánem a místopředsedu. Výkonným orgánem se všeobecnou působností je *Sekretariát*, který plní úkoly Rady mezi jejími zasedáními. Plní zejména koordinační a administrativní úkoly, zajišťuje tiskovou a informační službu a další. Řídí ho ředitel, který je jmenován Radou. Činnost sekretariátu dále zajišťuje tajemník sdružení, kterého na návrh ředitele jmenuje a odvolává Rada. Kontrolním orgánem je *revizní komise*, jež se skládá ze tří členů jmenovaných Valnou hromadou. Schází se nejméně jednou ročně, kdy dochází ke kontrole hospodaření s majetkem a finančními prostředky sdružení, dodržování Statutu a organizačních

⁷³ Které sdružuje obce Biala, Głogówek, Głucholazy, Korfantów, Krapkowice, Lubrza, Łambinowice, Nysa, Olszanka, Paczków, Pakosławice, Prószków, Prudnik, Strzeleczyki, Walce a Zdądziszowice.

dokumentů. Dále také může Rada zřídit *pracovní skupiny* jako poradní orgán, který je složen ze zástupců členů sdružení nebo případně odborníků.⁷⁴

Euroregion Těšínské Slezsko

Euroregion Těšínské Slezsko vznikl jako dobrovolné společenství českých a polských sdružení obcí a měst Těšínského Slezska a nachází se v pohraniční oblasti severovýchodní části ČR a jižního Polska, v těsném sousedství se Slovenskem. Rozkládá se na území v úseku na české straně od Hřčavy po Bohumín a na polském úseku Jaworzynki po Chalupki. Tímto euroregionem prochází hlavní komunikační tah spojující severní a jižní Evropu. Euroregion nemá nadnárodní ani nadstátní charakter, ale je společenstvem sloužícím k vzájemné spolupráci. V příloze č. 6 je zobrazeno územní vymezení euroregionu.

Tab. č. 3.7: Základní údaje o Euroregionu Těšínské Slezsko

Vznik	Okres	Celková rozloha	Počet obyvatel
22.4.1998	Karviná, příhraniční část okresu Frýdek-Místek; Slezské vojvodství	1 400 km ² (z toho česká část 600 km ²)	630 000

Zdroj: www.risy.cz, 2010, vlastní zpracování

Orgány euroregionu tvoří osmičlenná *Rada*, která si volí předsedu a místopředsedu Rady. Dalším orgánem je *sekretariát*, který je dvoučlenný.

Členy euroregionu jsou na české straně Regionální sdružení pro česko-polsko spolupráci Těšínského Slezska, které zahrnuje svaz obcí okresu Karviná⁷⁵ a Regionální radu rozvoje a spolupráce se sídlem v Třinci⁷⁶ a Sdružení obcí Jablunkovska⁷⁷. Na polské straně je to Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej⁷⁸ "Olza".

K hlavním úkolům euroregionu v pohraničním území patří zejména činnosti týkající se výměny zkušeností a informací při rozvoji regionu a z oblasti trhu práce, spolupráce při územním plánování, řešení společných zájmů v oblasti dopravy, komunikací,

⁷⁴ Statut české části Euroregionu Praděd.

⁷⁵ Albrechtice, Bohumín, Český Těšín, Dětmárovice, Dolní Lutyně, Doubrava, Havířov, Horní Suchá, Chotěbuz, Karviná, Orlová, Petrovice u Karviné, Petřvald, Rychvald, Stonava, Těrlicko.

⁷⁶ Bystřice nad Olší, Dolní Tošanovice, Hnojník, Horní Tošanovice, Jablunkov, Komorní Lhotka, Vendryně, Řeka, Smilovice, Střítěž, Třanovice, Třinec, Vělopoli.

⁷⁷ Bocanovice, Bukovec, Dolní Lomná, Horní Lomná, Hrádek, Hřčava, Jablunkov, Košariska, Milíkov, Mosty u Jablunkova, Návsí, Nýdek, Písek, Vendryně.

⁷⁸ Brenna, Chybie, Cieszyn, Dębowiec, Golezów, Hażlach, Istebna, Jasienica, Jastrzębie-Zdrój, Jaworze, Skoczów, Strumień, Ustroń, Wisła, Zebrzydowice, Powiat Cieszyński.

a životního prostředí a také v oblasti obchodní a hospodářské, rozvoje turismu a cestovního ruchu a mnoho dalších.⁷⁹

Euroregion Silesia

Euroregion Silesia je druhým nejmladším euroregionem. Přidruženými členskými organizacemi jsou Slezská univerzita Opava, Hospodářská komora Opava a Matice slezská Opava. Členy euroregionu jsou Regionální sdružení pro česko-polskou spolupráci opavské Slezsko se sídlem v Opavě a Sdružení obcí povodí Horní Odry se sídlem v Racibórze. Euroregion je společenstvím sdružení českých a polských měst a obcí, které nemá právní subjektivitu.

Tab. č. 3.8: Základní údaje o Euroregionu Silesia

Vznik	Celková rozloha	Počet obyvatel	Počet členských obcí	Zahrnuje
20.9.1998	2 790 km ^{2*}	818 000 (stav k 1.1.2009)	Na české straně 58, na polské straně 19 okresů	Moravskoslezský kraj, Slezské vojvodství a Opolské vojvodství

**Pozn. Z čehož je polská část území větší, ale to už neplatí pro počet obyvatel.*

Zdroj: www.euroregion-silesia.cz, 2009, vlastní zpracování

Orgány euroregionu je *Valná hromada*, která je nejvyšším orgánem, v kterém je zastoupen každý z řádných členů. Mezi zasedáními Valné hromady je nejvyšším orgánem *Rada*, kde v čele stojí předseda, který plní roli statutárního zástupce a který je zastupován místopředsedou. Výkonným orgánem je *sekretariát* a v jeho čele stojí tajemník. Kontrolním orgánem je *revizní komise*, která se skládá nejméně ze tří osob. Společnými orgány euroregionu je *Prezidium Euroregionu*, jenž je nejvyšším orgánem a je tvořeno pěti zástupci z české a polské strany. Euroregion je reprezentován předsedou euroregionu, přičemž funkci vykonává střídavě předseda z polské a české strany a posledním společným orgánem jsou pracovní skupiny.

Euroregion realizuje zejména úkoly týkající se oblasti dopravní infrastruktury, řeší společné otázky v oblasti životního prostředí, podporuje rozvoj cestovního ruchu, kultury, vzdělávání, sportu a další.⁸⁰

⁷⁹ euroregion.inforeg.cz, 2008

⁸⁰ www.euroregion-silesia.cz, 2010

Euroregion Beskydy

Euroregion Beskydy je nejmladším euroregionem a je dobrovolným společenstvím sdružení. Euroregion leží v pohraniční oblasti severovýchodní části ČR (dosahuje až po Havířov, Příbor, Frenštát pod Radhoštěm), severozápadní části Slovenska a jižní části Polska. Stěžejními městy jsou Frýdek-Místek, Bielsko-Biela a Žilina. O vstup do euroregionu je stále větší zájem a to z důvodu společného pohorí Beskyd. Dnes je součástí euroregionu na české straně sedm sdružení, kterými jsou Sdružení měst a obcí povodí Ondřejnice, Sdružení obcí povodí Morávky, Slezská brána, Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy, Sdružení obcí povodí Stonávky, Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady a Sdružení obcí Frýdecko-Místecká.⁸¹ Hlavním cílem je jako u předešlých euroregionů spolupráce v oblasti výměny informací týkající se regionu a trhu práce, řešení společných problémů v oblasti dopravy, ekologie, životního prostředí, hospodářství, průmyslu a spousta jiných aktivit.

V příloze č. 7 je umístěna mapka s územním vymezením Euroregionu Beskydy.

Tab. č. 3.9: Základní údaje o Euroregionu Beskydy

Vznik	Okresy	Rozloha	Počet měst a obcí	Počet obyvatel na česko-polské straně
9.6.2000	Frýdek-Místek, příhraniční část okresu Karviná; vojvodství Bielsko-Biela; Žilinský kraj	3 844 km ²	128	504 575

Zdroj: www.euroregion-beskydy.cz, vlastní zpracování

Orgány Euroregionu jsou *Prezidium*, které je tvořeno po pěti zástupcích z každého státu a volí ze svého středu předsedu a tuto funkci vykonává proměnlivý zástupce slovenské strany, polské a české strany. Kontrolním orgánem je *revizní komise* tvořena po třech zástupcích každé strany. Dalším orgánem jsou *pracovní skupiny* a *sekretariát* euroregionu s kanceláři v každém státě.⁸²

⁸¹ www.euroregion-beskydy.cz, 2010

⁸² www.beskydy.sk, 2010

4 Využití a realizace vybraných programů přeshraniční spolupráce

4.1 Působnost Euroregionu Nisa v rámci přeshraniční spolupráce

4.1.1 Obecná charakteristika euroregionu

Vznik prvního euroregionu ve středovýchodní Evropě byl podmíněn demokratickými proměnami, ke kterým docházelo na konci 80. a začátkem 90. let. Myšlenka založení euroregionu byla prosazována tehdejšími libereckým primátorem Ing. Jiřím Drdou, žitavským zemským radou Heinzem Eggertem a zelenohorským vojvodou Jerzym Nalichowskim. Tito představitelé sousedních států si uvědomovali geografickou polohou v Trojzemí.

23. května 1991 se konala v Zittau zakládající konference Euroregionu pod záštitou prezidentů tří států – Václava Havla, Richarda von Weizsäckera a Lecha Wałęsy a za účasti více jak 300 zástupců české, polské a německé strany. Na této konferenci se samosprávní činitelé, zástupci parlamentů a státní správy dohodli na další spolupráci v rámci vytvoření Euroregionu „Trojzemí“, který dostal později název Euroregion Nisa. Nejdůležitějším výsledkem této dohody bylo schválení Memoranda, které určovalo záměry, formy a oblasti budoucí spolupráce. Byly na něm přijaty tyto prioritní cíle: vybudovávání moderních telekomunikačních spojů, telefonických a počítačových sítí; podporování vývoje a spolupráce vysokých škol v regionu; rozvíjení rekreačních středisek a cestovního ruchu s využitím pro hospodářský rozvoj a vytvoření podmínek pro návštěvy a kontakty obyvatel v pohraničních oblastech. Nejdůležitější prioritou se stala třístranná činnost v oblasti ochrany životního prostředí.

V druhé polovině r. 1991 byla věnována pozornost institucionálním základům euroregionu. Výsledkem konference bylo otevření Koordinační kanceláře v Zittau, do které každá strana jmenovala zástupce, jenž plnil funkci koordinátora. Koncem r. 1991 potvrdilo přistoupení 34 obcí z vojvodství jeleniogorského, pět regionů ze severních Čech a devět okresů východního Saska.

Oficiální vznik Euroregionu Nisa (dále jen ERN) nastal 21. 12. 1991 a to dnem prvního zasedání Rady euroregionu v Zittau, na kterém zástupci tří stran schválili ustanovení „Euroregionu Nisa“ jako první přeshraniční struktury ve střední a východní Evropě. Název Euroregion Nisa dostal podle hraniční řeky Nisy, která pramení u Jablonce nad Nisou, protéká Libercem a tvoří hranici mezi Německem a Polskem. Na řece Nise blízko města Hrádek nad Nisou se nachází tzv. Trojzemí, ve kterém se setkávají hranice stran.

Celková rozloha je 14 tis. km², kdy polská část zaujímá 39 %, česká strana 28 % a německá část 33 %. Na celém území ERN žije více jak 1,7 mil. obyvatel (z toho 33 % na polském území, na českém 32 % a na německém území je to 35 %).⁸³

Právní status a organizační struktura

Euroregion Neisse-Nisa-Nysa je sdružením tří právních subjektů: Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregion Nysa, Euroregion Nisa – zájmové sdružení právnických osob a Kommunalgemeinschaft Euroregion Neisse.

Individuální členství obcí a okresů je vnitřní záležitostí sdružení každé strany a jakékoliv změny v jednotlivých částech euroregionu nevyžadují souhlas ostatních stran.

Pravidla, cíle a formy vzájemné spolupráce jsou dány tzv. Rámcovou dohodou o spolupráci.

Společnými vrcholovými orgány ERN je Rada a Prezídium (tvořeno třemi členy Rady), které rozhodují o konkrétních aktivitách. Rada Euroregionu je 30-ti členná, přičemž každá strana má po deseti zástupcích. Výkonným orgánem ERN jsou kanceláře, které fungují v Zittau, Liberci a Jelení Góře. Každá ze tří stran Euroregionu samostatně rozhoduje a volí své zástupce do společných orgánů. Při řešení společných problémů a cílů, které překračují svým významem hranice, jsou zřizovány odborné pracovní skupiny EUREX.⁸⁴ V rámci čerpání prostředků z programu EU byly založeny tzv. Euroregionální řídicí výbory, které rozhodují o podpoře různých menších přeshraničních projektů. V každém státě za jednotlivé sdružení jsou orgány Valná hromada (zástupci členů euroregionu města a obcí), která volí Radu (přijímá všechna strategická rozhodnutí), sekretariát a pracovní skupiny.

V příloze č. 8 je znázorněna organizační struktura Euroregionu Nisa.

Cíle euroregionu a podporovaného území

Hlavní náplní činnosti ERN je iniciace vzájemné přeshraniční spolupráce a koordinace těchto činností v Trojzemí, které mají přeshraniční dopad. Euroregion se především zaměřuje na podporování aktivit, které mají význam při sbližování, poznávání a spolupráci obyvatel a dalších subjektů na svém příhraničním území.

Činnost euroregionu se zaměřuje na tyto oblasti: životní prostředí, doprava, hospodářství, zdravotnictví a sociální věci, historie, turistika, regionální plánování, kultura a školství, ochrana před katastrofami, sport.

⁸³ Informační leták Euroregionu Nisa.

⁸⁴ Tyto expertní skupiny pracují na mezinárodní úrovni a jsou založeny na odborné bázi (např. doprava, cestovní ruch, ochrana životního prostředí, zdravotnictví, ochrana před přírodními katastrofami apod.).

4.1.2 Přeshraniční spolupráce v euroregionu (program Phare CBC, Interreg IIIA, OPPS 2007-2013) a finanční alokace prostředků na jednotlivé programy v euroregionu

V letech 1995 – 1999 byla Evropskou komisí z programu Phare CBC uvolněna částka, na projekty české strany ERN, ve výši cca 32 mil. EUR. Rozdělení prostředků je uvedeno v následující tabulce. Největší důraz byl kladen na obnovu životního prostředí, o čem svědčí výše dotace v podobě 20,8 mil. EUR. Za celé období až do r. 2004 bylo z programu Phare CBC podpořeno 286 projektů.

Tab. č. 4.1: Rozdělení prostředků pro jednotlivé oblasti z programu Phare CBC

Oblast podpory	Objem dotace v mil. EUR
Doprava	3,7
Ostatní infrastruktura	1,7
Životní prostředí	20,8
Hospodářský rozvoj	0,9
Cestovní ruch	2
Obnova venkova	0,2
Lesní hospodářství	1,5
Vzdělávání	0,4
Sociokultura	1,3
Celkem	32,5

Zdroj: Interní materiály ERN

V roce 2002 bylo do ERN alokováno celkem cca 1,6 mil. EUR. V česko-polském programu bylo podpořeno deset projektů typu people-to-people za 50 tis. EUR. Jednalo se především o kulturní a sportovní akce, které přispívaly k vzájemnému setkávání lidí v pohraničí.

V roce 2004 vstupem ČR do Evropské unie se pro obce a města otevřela další možnost financování přeshraničních aktivit. Tyto projekty byly financovány pomocí Iniciativy Společenství Interreg IIIA, která je na území ERN rozdělena na česko-saský a česko-polský program, který byl zahájen na počátku r. 2005. V rámci Fondu malých projektů Interreg IIIA bylo k dispozici ERN 353,5 tis. EUR. Nakonec bylo schváleno 15 projektů s plánovanou výší

grantu 156,6 tis. EUR. V období 2004-2006 bylo schváleno 35 projektů⁸⁵ s výší příspěvku z EU 209,6 mil. Kč. Nejvíce byly dotovány oblasti rozvoje infrastruktury a dopravy s kladným vlivem na životní prostředí a cestovního ruchu.

V rámci OPPS ČR-PR bylo na Fond malých projektů pro ERN vyčleněno 2,9 mil. EUR.

4.2 Realizace přeshraniční spolupráce v Euroregionu Nisa na příkladu konkrétního projektu

V této kapitole bakalářské práce je představen projekt Euroregionu Nisa „*Jizerská magistrála pro pěší turistiku*“, který byl realizován v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA ČR-PR a dokončen byl v roce 2007. Trasa vede od turistického přechodu do Polska Jizerka-Orle do Albrechtic u Frýdlantu. Tento projekt je klíčovou součástí rozsáhlého projektu Nová Hřebenovka. Prioritou tohoto projektu byla osa 1 – *Další rozvoj a modernizace infrastruktury na zlepšení konkurenceschopnosti přeshraniční oblasti* a opatření 1.3 - *Zajištění infrastruktury na podporu podnikání*

a cestovního ruchu. Podnětem bylo vybudovat stezku s množstvím vyhlídek a rozhledů do okolí a současně oddělit tuto trasu tak, aby byla pouze pro pěší turistiku. Oprava infrastruktury pro pěší turistiku byla v souladu s Programem cestovního ruchu v Libereckém kraji a Koncepcí rozvoje sportu a tělovýchovy v Libereckém kraji.⁸⁶ Klíčovým prvkem je přispění k vyšší ochraně přírody Jizerských hor a také připomenutí občanům kraje, že pěší turistika je zálibou osob a také snaha předejít odlivu zájmu turistů.

4.2.1 Obecné informace o Jizerských horách

Jizerské hory jsou nejsevernějším českým pohořím, které se nachází na území okresů Liberec a Jablonec nad Nisou, ale rozlohou patří k nejmenším pohořím u nás. V současnosti přes ně vede ve směru severo-jihním česko-polská hranice. Nejvyšším vrcholem české části je Smrk a nejvyšší horou celých hor je Wysoka Kopa v polské části. Dominantní horou je Jizera se dvěma vrcholovými skalisky. Ve své východní části přecházejí Jizerské hory do nejmohutnějšího českého pohoří Krkonoš. Centrální část hor se nachází v nadmořské výšce od 800 do 1 000 m. n.m. Na severu jsou k vidění svahy, které jsou pokryté bukovými porosty

⁸⁵ Např. projekt „Zlepšení dopravního propojení měst Frýdlant-Nové Město pod Smrkem“, „Zlepšení dopravní infrastruktury v Jizerských horách“, „Fond malých projektů Interreg IIIA Euroregion Nisa“, „Evropské školící středisko turistiky mládeže a mezinárodní turistická ubytovna ve Sloupu v Čechách“, „Zlepšení protipovodňové ochrany města Turnov“, „Projekt parkoviště a informační centrum“, „Zlepšení infrastruktury cestovního ruchu v oblasti Máchova jezera“ a mnoho dalších.

⁸⁶ Oba tyto dokumenty byly schváleny zastupitelstvem Libereckého kraje v r. 2003.

se žulovými skalami. Jižní svahy hor klesají pozvolně do údolí řeky Nisy a na Jablonecku tvoří charakteristickou krajinu horských obcí s chalupami, kostelíky, obhospodařovanými poli, loukami a lesy. V severovýchodní části přecházejí hory v polskou část, Góry Izerskie, jejichž charakter je podobný české části jen kromě bukových porostů. Roku 1968 vznikla na celém území Jizerských hor Chráněná krajinná oblast (CHKO), která se řadí k nejstarším velkoplošným chráněným územím v naší republice. Jizerské hory jsou vnímány jako „továrna na zdraví“ pro všechny, kteří tu žijí a také pro ty, co zde jezdí na dovolené (ať už provozují v létě cykloturistiku nebo v zimě běžkují). V současnosti se Jizerské hory snaží navázat na staré tradice hor ve spojení s moderním pojetím rekreace. Tím dochází k obnovení horských chat, restaurací a také k lákání zájemců zejména o horskou cyklistiku.

4.2.2 Projekt Nová Hřebenovka

Jedná se o tři paralelně jdoucí trasy pro pěší turistiku, cykloturistiku a lyžařskou turistiku, která prochází napříč celým Libereckým krajem a také přechází přes hranice do Polska i Saska.

V r. 2001 vedla snaha o navázání na tradici a také z důvodu oddělení trasy pěších turistů od cyklistů k vypracování záměru magistrály, která by napodobila myšlenku a trasu původní Modré hřebenovky. Snahou je propojení krajin Českosaského Švýcarska, Lužických a Žitavských hor s Ještědským hřebenem, Jizerskými horami a Krkonošemi. Po dokončení by hřebenovka měla opět spojovat saské skalní oblasti u Hinterhermsdorfu se Sněžkou. Jizerská magistrála pro pěší turistiku je jednou z prvních dokončených částí velkolepého projektu.

Za hlavní historické mezníky tohoto projektu se řadí zpracování záměru projektu, v r. 2002 zpracování „Vyhledávací studie“, v r. 2004 příprava subprojektu „lyžařské části v Oybinu v Sasku“. Dále proběhl seminář Multifunkční turistická magistrála Euroregionu Nisa, příprava subprojektu „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“, jejímž nositelem je Liberecký kraj. Taktéž v r. 2004 proběhla realizace I. etapy „Jižní větev – turistický most Rádlo“, kde nositelem projektu byl Mikroregion Císařský Kámen. A dále došlo k přípravě subprojektu „Informační a servisní středisko Multifunkční turistické magistrály Euroregionu Nisa“, nositelem projektu byla obecně prospěšná společnost Nisa. V letech 2005 – 2007 byly realizovány subprojekty „Nová Hřebenovka – internetová prezentace“ (nositelem projektu NISA, o.p.s. a spolufinancováno z programu Phare), „Nová Hřebenovka – mapa“ (nositelem projektu Sdružení pro rozvoj cestovního ruchu v Libereckém kraji a také spolufinancováno z programu Phare), „Nová Hřebenovka – studie proveditelnosti návštěvnické centrum Rádlo“ (nositelem NISA, o.p.s. a spolufinancováno z programu Phare), „Turistický produkt Nová

Hřebenovka“ (nositelem opět NISA, o.p.s. a spolufinancováno ze Společného regionálního operačního programu), „*Jizerská magistrála pro pěší turistiku*“ (nositelem Liberecký kraj, spolufinancováno v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA), „Nová Hřebenovka – tři země, jeden cíl (nositelem NISA, o.p.s. a spolufinancováno z Iniciativy Společenství Interreg IIIA), „Nová Hřebenovka – návrh značení“ (nositelem NISA, o.p.s. a spolufinancováno z Fondu malých projektů v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA). V r. 2006 bylo na mezinárodní konferenci schváleno Memorandum o spolupráci subjektů v koridoru Nové Hřebenovky.

4.2.3 Základní informace o projektu „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“

V r. 2000 se podařilo ze zdrojů EU, předně z programu Phare CBC 1997, získat 20 mil. Kč na opravy turistických stezek na území české části Euroregionu Nisa. V listopadu r. 2003 byl na zadání Libereckého kraje zpracován „Rozvojový koncept turistických stezek Libereckého kraje. Tento koncept byl připravován jako podklad pro získání dalších finančních prostředků ze zdrojů EU a jejich použití na další zlepšení a opravy turistických stezek na území Libereckého kraje.

Projekt Jizerské magistrály pro pěší turistiku je součástí rozsáhlého projektu Nová Hřebenovka, jehož cílem je na území Krkonoš, Jizerských a Lužických hor, Černostudničního, Ještědsko-kozákovského hřbetu a Českosaského Švýcarska vytvořit souběžné trasy pro pěší turisty, cykloturisty a lyžaře. Jizerská magistrála tvoří severní větev pěší trasy Nové Hřebenovky. V r. 2004 připravil Odbor kultury, památkové péče, tělovýchovy a sportu, cestovního ruchu tento projekt. Zastupitelstvo Libereckého kraje schválilo předložení žádosti o podporu projektu do programu Interreg IIIA ČR-PR a souhlasilo s finančním krytím realizace projektu a tedy také je Liberecký kraj konečným příjemcem. Smlouva o projektu byla podepsána 14. 9. 2005 a ukončena 30. 9. 2007.

Česká část euroregionu Nisa byla již před sto lety považována za turistický ráj, do kterého přijížděli návštěvníci nejen z Čech, ale také z přilehlých oblastí Horní Lužice, Dolního Slezska a Drážďan. A právě zde vznikla na počátku 20. století nejslavnější a nejdelší hřebenová cesta, Modrá Hřebenovka⁸⁷, kdy v době své slávy spojovala jednotlivé horské hřebeny Krušných hor s Pradědem. Jizerská část hřebenovky, jež se dnes nazývá Jizerská magistrála pro pěší turistiku, byla jednou z prvních a nejoblíbenějších částí této trasy.

⁸⁷ Je nejslavnější a nejdelší vyznačenou hřebenovou cestou v ČR. Je označena modrým hřebínkem v bílém poli.

Magistrála se ideou svého zrodu vrací do let na počátku 20. století, a právě proto je určena výhradně jen pro pěší turisty.⁸⁸

Slavnostní otevření Jizerské magistrály pro pěší turistiku proběhlo dne 8. 6. 2007 v Sedle Holubníku za účasti mnoha významných hostů.

Magistrála začíná u turistického hraničního přechodu Jizerka-Orle a končí v silničním sedle Albrechtice u Frýdlantu. Celková upravovaná délka je přibližně 42 km.

Projekt optimalizuje páteční trasy pro pěší turisty v centrální hřebenové části CHKO Jizerské hory, která alespoň částečně přispěje k řešení základních problémů. Magistrála vede, až na výjimky, po stávajících značených turistických cestách a pěšinách. Úpravy zajistí bezpečný průchod pro pěší turisty se základním komfortem a převážně s vyloučením cykloturistů.

Správu magistrály provádí Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje (STŘEVLIK), které je příspěvkovou organizací a provádí ve spolupráci s krajem propagaci magistrály, údržbu instalovaných povalových chodníků, cedulí, posezení a další činnosti spojené s trasou.

V příloze č. 9 a 10 je vyznačeno územní vymezení Libereckého kraje a také vyznačení trasy Jizerské magistrály.

Tab. č. 4.2: Detailní lokalizace projektu

NUTS II	Severovýchod
Kraj	Liberecký
Okresy	Semily, Jablonec, Liberec
Obce	Kořenov, Bílý Potok, Hejnice, Paspennava, Oldřichov v Hájích, Nová Ves, Hrádek nad Nisou

Zdroj: www.kraj-lbc.cz, 2004, vlastní úprava

4.2.3.1 Cíle projektu

K hlavním cílům projektu patří:

- obnova devastovaných úseků hlavních turistických stezek mezinárodního významu,
- úprava povrchu cest a pěšin,
- zpřístupnění nových atraktivních lokalit,
- zvýšení návštěvnosti a posílení především mezinárodního cestovního ruchu,

⁸⁸ www.jizerskamagistrala.cz, 2010

- vytvoření předpokladů pro rozvoj ekonomiky obcí, zejména služeb, na příslušných trasách,
- zamezení poškozování přírodního prostředí v okolí stezky nabídkou výhodné a upravené trasy,
- zvýšení bezpečnosti turistů na exponovaných úsecích,
- zlepšení informovanosti o pozoruhodnostech území.

Za specifické cíle projektu jsou považovány:

- úprava celkem 42,34 km turistických stezek v atraktivních a exponovaných územích,
- propojení středisek turistiky a odvedení části návštěvníků z turisticky přetížených středisek do nových lokalit,
- vedení tras mimo silniční a cykloturistické tahy,
- minimalizace střetů jednotlivých forem turistiky, zvýšení bezpečnosti,
- zvýšení bezpečnosti a komfortu pohybu návštěvníků⁸⁹,
- vytvoření atraktivního produktu cestovního ruchu Libereckého kraje,
- propojení magistrály na systém cest v sousedních krajích a v sousedních zemích Sasko a Polsko,
- pozitivní propagace Libereckého kraje jako oblasti s aktivním přístupem k šetrné turistice.

Projekt Jizerské magistrály je **v souladu** se *Společným regionálním operačním programem*, týkající se prioritní osy 4 – *Rozvoj cestovního ruchu*, opatření priority 4.2 – *Rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch* a podopatření 4.2.2 – *Podpora regionální a místní infrastruktury cestovního ruchu*.

4.2.4 Popis aktivit projektu

4.2.4.1 Zdůvodnění realizace projektu

Oblast Libereckého kraje má velice dobré podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, které jsou dány přírodním bohatstvím území a množstvím historických a kulturních památek a dalších atraktivit. V posledním desetiletí došlo v oblasti turistiky k prudkému vývoji cykloturistiky. Tím dochází k souběhům pěších a turistických tras⁹⁰, což také vede k rozporu a k následnému

⁸⁹Jedním z aspektů, který rozhoduje o dobrém pocitu návštěvníka a který přispívá k jeho spokojenosti je kvalita povrchu stezky a přehlednost vedení trasy, aby mohl pozorovat přírodu kolem sebe.

⁹⁰ Čímž dochází k poklesu kvality turistického území z důvodu používání stezek cykloturisty, neboť trasy jsou vyhrazeny výhradně pěším turistům.

odlivu návštěvníků, což má negativní důsledky na ekonomicky aktivní obyvatelstvo v oblasti ubytovacích a stravovacích služeb.

Právě tento projekt řeší vytvoření optimální páteřní trasy pro pěší turisty v centrální hřebenové části CHKO Jizerské hory, která minimálně přispěje k řešení těchto problémů.

Projekt je proto navržen pouze pro bezpečný průchod pěších turistů po stávajících značených turistických cestách a zejména po pěšinách. Případné úpravy vedení tras se prováděly s ohledem na optimalizaci turistických stezek a také v souladu s dotčenými subjekty, jako jsou Lesy ČR a CHKO Jizerské hory.

Trasa je rozdělena do několika sekcí:

- sekce 100: Pytlácké kameny
- sekce 200: Knajpa
- sekce 300: Černá hora
- sekce 400: Poledník
- sekce 500: Oldřichovský Špičák
- sekce 600: Výhledy

V příloze č. 11 je umístěna tabulka s přehledem jednotlivých úprav na úsecích.

Turistické trasy:

Albrechtice u Frýdlantu – Hemmrich

Hemmrich – Hřebínek

Hřebínek – Smědava

Smědava – Jizerka

Jizerka – Orle

V příloze č. 12 je zobrazení celé trasy vedoucí od Albrechtic u Frýdlantu až po Jizerku-Orle.

Lze tvrdit, že **vliv projektu na životní prostředí** bude pozitivní a to zejména usměrněním turistů na vyhrazené stezky a vyhlídky, umístěním odpadkových košů na odpočinkových místech, zamezením zkracování stezek, instalací informačních tabulí a také dojde k omezení vědomých negativních zásahů návštěvníků do přírody.

4.2.4.2 Popis realizace projektu

Projekt byl realizován čtyřmi etapami.

První etapa projektu probíhala v období květen r. 2004 – prosinec r. 2005 a spočívala v přípravných pracích, mezi které se řadily zpracování projektové dokumentace firmou

TOINSTA (které probíhaly v měsících červen - červenec r. 2004), zpracování žádosti do programu Interreg IIIA společností NISA o.p.s (v měsících září až listopad r. 2004) a realizací zadávacího řízení podle zákona č. 40/2004 Sb., o veřejných zakázkách (v období srpen 2004 až do července r. 2005).

Zakázka byla zadána firmě TAXUS s.r.o se sídlem v Rychnově u Jablonce nad Nisou za cenu 13,77 mil. Kč.

Tab. č. 4.3: Přehled partnerů

Investor projektu	Liberecký kraj
Zhotovitel projektu	Společnost Taxus, s.r.o
Zpracovatel projektové dokumentace	Toinsta, sdružení projektantů
Stavební dozor	Vaner, s.r.o
Partneři projektu	Lesy ČR, s.p., Powiat Jeleni Góra
Spolupráce	Správa CHKO Jizerské hory

Zdroj: interní informace, vlastní zpracování

V září r. 2005 byla podepsána smlouva s dodavatelem stavby, tj. s firmou Taxus s.r.o., dále došlo k zadání zakázky na koordinační činnost firmě Regioplan s.r.o (zpracovatel studie proveditelnosti projektu). V říjnu toho roku došlo k zahájení venkovních prací (prořez průseků, doprava dubového řeziva na poválkové chodníky a terénní úpravy). V dalším měsíci se uskutečnila doprava dubového řeziva na Černou horu malou pásovou vyvážecí soupravou a došlo k zahájení montáže haťových chodníků.

Polská strana během realizace dostávala informace o postupu projektu a také došlo ke společnému setkání na přechodu Jizerka-Orle.

Druhá etapa proběhla v období leden – červen r. 2006 a vzhledem k zimnímu období v Jizerských horách neprobíhaly až do dubna žádné stavební práce. Důsledkem této situace byl Radou Libereckého kraje schválen záměr týkající se prodloužení doby realizace projektu, tzn., že místo ukončení realizace projektu ke konci r. 2006 došlo k posunu ukončení projektu do r. 2007, což zapříčinilo i rozložení předfinancování projektu na více etap.

V červnu r. 2006 bylo požádáno Centrum pro regionální rozvoj o schválení prodloužení doby realizace projektu a změn týkajících se rozšíření aktivit projektu. Do té doby byly zadány

stavební práce na technické úpravy⁹¹ turistických stezek za cenu 13 mil. Kč, použití dalších peněžních prostředků bylo vynaloženo na zkvalitnění turistické trasy Jizerka-Orle⁹² a na zlepšení povrchu trasy. Tento požadavek byl podpořen i Horskou službou, které by to umožnilo výjezdy terénním vozidlem v případě poskytnutí první pomoci v oblasti Jizerka-Orle.

Třetí etapa se uskutečnila v měsících červenec až prosinec r. 2006. V srpnu se konalo terénní kontrolní přijímací řízení na akci Jizerská magistrála pro pěší turistiku, kdy se mělo jednat o montáž poválkových chodníků dle schválené projektové dokumentace vypracované firmou Toinsta. Bylo vyhotoveno celkem 95,55 m poválkových chodníků během měsíce srpna.

Začátkem prosince proběhla kontrola stavby, která byla zaměřena na posouzení stavu rozestavěného úseku cesty Panelová cesta – Karlovský most. Kontrolovaný úsek byl v pořádku až na zaplavení podkladního hrubého makadamu. Také proběhla kontrola prvků značení a vybavení Jizerské magistrály pro pěší turistiku. Značení a vybavení turistických míst bylo nainstalováno a přesné umístění jednotlivých prvků vyplývalo z projektové dokumentace. Byly kontrolovány zejména informační tabule se zastřešením, turistický rozcestník se směrovými značkami, směrová turistická značka umístěná na dřevěném sloupku a přírodní masivní dřevěné lavičky.

Konečná, tedy čtvrtá etapa probíhala od začátku roku 2007 až do 30. 9. 2007. V průběhu realizace této etapy probíhaly různé aktivity, ke kterým se řadila setkávání s polským partnerem, kde docházelo k vzájemné výměně zkušeností s obnovením turistických stezek, dále probíhaly stavební práce, jednalo se o publicitu a propagaci projektu v médiích⁹³, řešil se stavební a autorský dozor, realizace marketingové části projektu, koordinační práce a činnosti a supervize investora.

Projekt „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“ se zaměřil na dva **ukazatele projektu**, kterými byly: ukazatel výstupu a ukazatel výsledku. Ukazatel výstupu je vyjádřen v měrných jednotkách a ukazatel výsledku vypovídá o kapacitě.

⁹¹ Jako je zpevnění cest kamenem a pěšin, mostky a lávky přes vodoteče místního významu s ohledem na potřebu lesnického provozu, dřevěné haťové chodníky, schody, pozvolné stupně, retardéry k částečné eliminaci vjezdu cykloturistů, lavičky, jednoduchá místa pro občerstvení, stojany na kola.

⁹² Požadavkem místních samospráv bylo rozšíření původní cesty o šířce cca 2 metry a délce 1,8 km na šířku 3,6 m.

⁹³ Jednalo se o tiskové zprávy, informace v TV Genus, uveřejnění v krajských novinách, činnosti ve věcech přípravy grafických návrhů pro webové stránky, vytvoření krátkého dokumentárního filmu, vytisknutí map a letáků.

Naplnění cílů projektu bylo dosaženo, a to jak v délce nové turistické infrastruktury, která činila 42 340 metrů, tak i z pohledu kapacity nově vybudovaných turistických objektů celkově pro 6 500 osob.

Tab. č. 4.4: Naplnění cílů projektu

Název ukazatele	Typ ukazatele	Plán	Skutečnost
Délka nové turistické infrastruktury	Výstup	42 340 m	42 340 m
Kapacita nově vybudovaných turistických objektů	Výsledek	6 500 osob	6 500 osob

Zdroj: Závěrečná zpráva o projektu

4.2.5 Financování projektu

V květnu r. 2005 byla na Společném technickém sekretariátu programu Interreg IIIA ČR-PR v Hradci Králové předložena žádost o spolufinancování projektu ve výši 18,689 mil. Kč, z toho podíl kraje 3,738 mil. Kč. V červnu téhož roku proběhlo jednání Řídícího výboru programu ve městě Kudowa Zdroj, kde byla žádost Libereckého kraje schválena a doporučena ke spolufinancování. A následně bylo podepsáno rozhodnutí ministra pro místní rozvoj o poskytnutí dotace z ERDF a státního rozpočtu v rámci programu Iniciativy Společenství.

Tab. č. 4.5: Rozložení peněžních prostředků na projekt

Zdroj	Interreg IIIA	Liberecký kraj	Státní rozpočet
Částka v Kč	14 016 750	3 737 800	934 450
Celková částka pro Jizerskou magistrálu pro pěší turistiku činí 18 689 000 Kč			

Zdroj: interní informace, vlastní úprava

Z důvodu posunutí termínu ukončení projektu také došlo ke změně v předfinancování projektu. Původní platební harmonogram byl následující.

Tab. č. 4.6: Původní platební rozložení

Rok	2004	2005	2006
Částka v Kč	400 000	3 150 000	15 139 000

Zdroj: interní informace, vlastní úprava

Navrhovaná změna vypadala následovně. Tato změna umožnila rozložení předfinancování do delšího období, přičemž po ukončení jednotlivých etap byl příspěvek z programu Interreg IIIA zaslán na účet Libereckého kraje a byl použit k dalšímu financování projektu. Touto změnou se snížil objem prostředků předfinancovaných do projektu z cca 15 mil. Kč v r. 2006 na 8 mil. Kč s následným proplacením a opětovným použitím v r. 2007.

Tab. č. 4.7: Nové rozložení financí

Rok	2004	2005	2006	2007
Částka v Kč	400 000	3 150 000	8 000 000	7 139 000

Zdroj: interní informace, vlastní úprava

4.2.6 Hodnocení projektu

Projekt Jizerská magistrála byl spolufinancován z programu INTERREG IIIA ČR-Polsko, kdy projekt byl realizován v období let 2005-2007. Celkové náklady projektu činily 18 689 000 Kč, z toho bylo 75 % financováno z programu Interreg IIIA, 5 % financováno ze státního rozpočtu a zbylých 20 % bylo financováno Libereckým krajem.

V posledních desetiletí proběhl v oblasti turistiky v českých a polských oblastech Jizerských hor nekoordinovaný rozvoj cykloturistiky. Jeho následkem vznikl souběh pěších a cykloturistických tras a docházelo k častým kolizím. Cílem tohoto projektu bylo především zlepšení podmínek pro pěší turistiku v Jizerských horách, vytvoření optimální páteřní trasy pro pěší turisty v centrální hřebenové části hor a oddělení cykloturistů od pěších turistů. Současně byla vytvořena nová atraktivní turistická stezka v úsecích hraniční přechod Orle-Jizerka-Pytlácké kameny-Smědava-Knajpa-Holubník-Hřebínek-Oldřichovské sedlo.

Projektem byla opravena turistická trasa v délce 42,34 km s kapacitou trasy pro 6 500 osob (roční využitelnost trasy se provádí měřením návštěvnosti pomocí monitorovacích turniketů na různých úsecích v Jizerských horách). V rámci projektu bylo vybudováno zpevnění cest a pěšin, haťové chodníky, dřevěné mostky a lávky a vybavovací předměty, turistické označení. Dále byla zajištěna publicita a propagace projektu, byly vydány informační letáky a mapa, zřízena doména Jizerské magistrály na webu, natočen film o realizaci.

Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje, příspěvková organizace, zajišťuje pravidelnou kontrolu a údržbu trasy ve spolupráci s dodavatelem projektu, firmou Taxus.

Pokračování projektu je připraveno s názvem Nová Hřebenovka, které bylo v loňském roce předloženo do programu Cíl 3, prioritní osa 2 - Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a cestovního ruchu s oblastí podpory 2.2 – Podpora rozvoje cestovního ruchu.

Finanční udržitelnost projektu je zajištěna ze zdrojů Libereckého kraje a ze zdrojů místních samospráv. Předpokládaná záruční doba na vytvořenou stezku je 10 let a celková životnost se předpokládá na 20 let.

Díky projektu došlo k posílení jednotné regionální přeshraniční turistické nabídky a euroregion začal být chápán jako jeden turistický cíl. Projekt má i pozitivní dopad na hospodářství hraničního prostoru, zejména sféry služeb, kdy propojením české a polské části Jizerských hor se z této oblasti staly hranice přesahující turistický a sportovní areál, který má vliv na zvýšení cestovního ruchu a zájmu o ubytování a stravování.

5 Závěr

Tato kapitola hodnotí a shrnuje informace a poznatky, načerpané v průběhu komplementace bakalářské práce.

Cílem předkládané bakalářské práce bylo zhodnocení vývoje a významu přeshraniční spolupráce jak na nadnárodní úrovni – v rámci Evropské unie, tak na úrovni národní – v rámci České republiky. Práce zdůrazňuje obecný význam euroregionů a s tím související úlohu jednotlivých programů podpory přeshraniční spolupráce. Současně se zabývá také zapojením Euroregionu Nisa do přeshraniční spolupráce, a to na příkladu konkrétního realizovaného projektu.

V současnosti se přeshraniční spolupráce významně rozvíjí, a to zvláště díky programům přeshraniční spolupráce. Z programu Interreg IIIA byla ČR poskytnuta finanční podpora ve výši 55 mil. EUR, v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce pak bylo pro ČR v období 2007-2013 umožněno čerpat částku ve výši cca 351 mil. EUR, přičemž celková částka vyčleněná z fondů EU činí cca 740 mil. EUR a nejvyšší částka je určena pro Operační program ČR-Polsko. Takovéto navýšení alokovaných částek je zapříčiněno tím, že přeshraniční spolupráce je zařazena jako samostatný Cíl 3 a také dojde k posílení významu programů.

Hranice sebou nesou četné nevýhody, zejména pro hraniční regiony, a proto je nezbytná přeshraniční spolupráce v Evropě, neboť napomáhá tyto nevýhody kompenzovat a zlepšovat životní podmínky pro obyvatele, v nich žijících. Síť příhraniční regionů v Evropě se stala mocnou silou v rozvoji spolupráce na všech evropských hranicích a lze tedy konstatovat, že regiony jsou motorem přeshraniční spolupráce.

Hlavním důvodem vzniku euroregionů je odstraňování nerovností mezi regiony na obou stranách hranice. Další významnou příčinou vzniku euroregionů je především podpora a realizace projektů, snaha o společný postup při řešení konkrétních problémů. Okrajové části státu jsou oproti ostatním znevýhodněny, zejména co se týče nedostatečné infrastruktury, podnikatelského prostředí, trhu práce, vzdělávání a dalšího. Z velké části pro všechny české euroregiony je prioritou odstraňování těchto nedostatečných problémových oblastí a v poslední řadě také zřejmé zpřístupnění k prostředkům EU.

Po vstupu České republiky do Schengenu je patrné, že přeshraniční spolupráce regionů v nejrůznějších oblastech ještě více zintenzivní. Euroregion Nisa se stal symbolem odstranění hraničních závor a bariér mezi východní a západní Evropou, je také nejstarším euroregionem

u nás, plně využívá finančních prostředků z programů přeshraniční spolupráce. Už v období 1995 – 1999 Evropská komise z programu Phare CBC uvolnila prostředky na Euroregion Nisa, především na oblast životního prostředí. Po vstupu ČR do EU existovala nová možnost financování přeshraničních projektů, Interreg IIIA, kdy podpora byla poskytována zejména na rozvoj infrastruktury. Díky těmto prostředkům se napomáhá k rozvoji příhraničních oblastí a také se vytváří lepší podmínky pro obyvatele žijících v těchto oblastech.

V rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA byl představen projekt „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“, kdy podnětem projektu bylo vybudování turistické stezky v Libereckém kraji s množstvím vyhlídek a především oddělení této trasy od cyklostezky. Celkové náklady na projekt činily cca 18 mil. Kč, z toho 75 % bylo financováno z programu Interreg IIIA.

K dobrému rozvoji území je zapotřebí zájem veřejné správy a také, aby občané byli dobře informováni o dění v jednotlivých euroregionech. Význam a činnost euroregionů je významná a to zejména při integraci Evropy, kdy napomáhá lidem v příhraničních oblastech zemí zlepšit jejich životní úroveň a překonat bariéry s okolními státy.

Seznam použité literatury

Knihy

1. SKOKAN, K., *Evropská regionální politika*. Ostrava: Repronis, 2003, 1. vyd. 111 s. ISBN 80-7329-023-5.
2. OLIVA, T., POSTRÁNECKÝ, J., RYŠLAVÝ, I. *Místní orgány a programy EU*. Praha: Raabe, 2000, ISBN 80-86307-04-2.
3. NOVOTNÁ, M., *Regionální politika EU*. Ostrava: VŠB-TU, 2000, 1. vyd. 206 s. ISBN 978-80-248-1413-1.
4. WOKOUN, R., *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI. 2006, 1. vyd. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.
5. SKOKAN, K., *Regionální politika EU: Regionální politika EU a strukturální fondy*. Ostrava: VŠB-TU, 2003, 1. vyd. 87 s. ISBN 80-248-0364-X.
6. WILAM, P., *Podpora přeshraniční spolupráce v Evropské unii a v asociovaných zemích*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2004, 1. vyd. 70 s. ISBN 80-7042-909-7.

Elektronické publikace

7. ELEKTRONICKÝ ZPRAVODAJ RUSE. *Politika soudržnosti EU pro období 2007-2013*. [online]. 2009 [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z [www: < http://www.ruse-europe.org/IMG/pdf/newsletter_n_3_CZ.pdf >](http://www.ruse-europe.org/IMG/pdf/newsletter_n_3_CZ.pdf).
8. LISABONSKÁ SMLOUVA. *Lisabonská smlouva – co nového by měla přinést?*. [online]. 2008. [cit. 2. 1. 2010]. Dostupné z: http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/evropske-politiky/institucionalni-reforma/PI_analyza-Co_noveho_by_mela_prinest.pdf.
9. EVROPSKÁ UNIE. *Program Phare*. [online]. 2009. [cit. 12. 2. 2010]. Dostupné z: http://www.evropska-unie.cz/download/cz/informacni_listy/programy/Program_Phare.pdf.
10. OPERAČNÍ PROGRAM PŘESHRANIČNÍ SPOLUPRÁCE ČR-PR 2007-2013. *Programový dokument*. [online]. 2010. [cit. 9. 3. 2010]. Dostupné z: <http://www.cz-pl.eu/programove-dokumenty.html>.

11. STATUT ČESKÉ ČÁSTI EUROREGIONU PRADĚD. *Euroregion Praděd*. [online]. 2010. [cit. 12. 3. 2010]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/docs/zakladni_informace/statut_ceske_casti_EuP.pdf>.
12. EUROREGION NISA. *Informační leták*. [online]. 2010. [cit. 7. 4. 2010]. Dostupné z: <<http://www.ern.cz/files/Grafika%20CZx.pdf>>.

WWW stránky:

13. *BusinessInfo* [online]. Regionální a strukturální politika Evropské unie. 2009. [cit. 16. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalni-politika/1000521/4283/>>.
14. *BusinessInfo* [online]. Regionální a strukturální politika Evropské unie. 2009. [cit. 16. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/regionalni-a-strukturalnopolitika/1000521/4283/#cile_pro_2000-06>.
15. *Euroskop* [online]. Cíle regionální politiky. 2009. [cit. 16. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/8784/13824/clanek/cile-regionalni-politiky/>>.
16. *BusinessInfo* [online]. Fondy EU. 2009. [cit. 16. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/politiky-eu/fondy-eu-a-jejich-urceni-historie-cil/1000521/8880/>>.
17. *NASEEVROPA.cz* [online]. Fondy Evropské unie a politika hospodářské a sociální soudržnosti. 2009. [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.naseevropa.cz/portal/port_data.nsf/acd044e50540cb41c1256e8300240b56/c5f9cf173393fe4dc1256e8e0068729a?OpenDocument>.
18. *Regionální politika Inforegio* [online]. Evropské sdružení pro územní spolupráci. 2009. [cit. 19. 11. 2009]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/regional_policy/index_en.htm>.
19. *Wikipedie* [online]. Euroregion. 2009. [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Euroregion>>.
20. *EUROSKOP.cz* [online]. Euroregiony – úvod. 2009. [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/8775/sekce/euroregiony---uvod/>>.
21. *BusinessInfo.cz* [online]. Euroregiony. 2009. [cit. 28. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/rozvoj-regionu/euroregiony/1001179/5159/>>.

22. *Centrum pro regionální rozvoj ČR* [online]. Cíl 3 Evropská územní spolupráce – historie. 2009. [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z: < <http://www.cil3.cz/historie.htm>>.
23. *Centrum pro regionální rozvoj ČR* [online]. Interreg IIIA. 2009. [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z: < <http://www.crr.cz/index.php?lssel=78>>.
24. *Fondy Evropské unie* [online]. Evropská územní spolupráce. 2009. [cit. 29. 11. 2009]. Dostupné z: <<http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>>.
25. *Strukturální fondy a jak na ně* [online]. Částka na regionální politiku pro období 2000-2006. 2009. [cit. 2. 1. 2010]. Dostupné z: < <http://sfcd.cpkp.cz/SF/index.html>>.
26. *Interreg III A* [online]. Programové období 2004-2006. 2010. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné z: <<http://www.crr.cz/cs/programy-eu/obdobi-2004-2006/interreg-iii-a/>>.
27. *Evropská územní spolupráce* [online]. Historie Interreg. 2009. [cit. 15.3. 2010]. Dostupné z: < <http://www.cil3.cz/historie.htm>>.
28. *Strukturální fondy EU* [online]. Evropská územní spolupráce. 2009. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupné z: < <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>>.
29. *Interreg IIIA* [online]. Interreg IIIA ČR-PR. 2005. [cit. 15.3. 2010]. Dostupné z: < <http://www.interreg3a.cz/>>.
30. *Centrum evropského projektování* [online]. Operační program přeshraniční spolupráce ČR-Polsko. 2008. [cit. 17. 3. 2010]. Dostupné z: < <http://www.cep-rra.cz/?page=OP-preshranicni-spoluprace-CR>>.
31. *Euroregion Neisse-Nisa-Nysa* [online]. Oblast působení. 2010. [cit. 9. 4. 2010]. Dostupné z : < <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=63&L=1>>.
32. *Wikipedie* [online]. Euroregion Nisa. 2010. [cit. 9. 4. 2010]. Dostupné z: < http://cs.wikipedia.org/wiki/Euroregion_Nisa>.
33. *Euroregion Glacensis* [online]. 2004. [cit. 18. 3. 2010]. Dostupné z: < <http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html>>.
34. *Euroregion Těšínské Slezsko* [online]. 2008. [cit. 18. 3. 2010]. Dostupné z: < <http://euroregion.inforeg.cz/info.htm>>.

35. *Euroregion Silesia* [online]. Stanovy Euroregionu Silesia. 2010. [cit. 18. 3. 2010]. Dostupné z: < http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-standovy>.
36. *Euroregion Beskydy* [online]. 2010. [cit. 19. 3. 2010]. Dostupné z: < <http://www.euroregion-beskydy.cz/euroregion/index.php?>>.
37. *Euroregion Beskydy* [online]. Stanovy Euroregionu Beskydy. 2010. [cit. 19. 3. 2010]. Dostupné z:<http://www.beskydy.sk/index.php?zobraz=twebeditor&id_kategorie=51&katalog=107>.
38. *Jizerská magistrála pro pěší turistiku* [online]. 2010. [cit. 19.4. 2010]. Dostupné z: < <http://www.jizerskamagistrala.cz/cz/>>.

Brožura

39. BRANDA, P., *EUROREGIONY mosty přes hranice*. Liberec: Euroregion Nisa, 2003. 10 str.

Interní materiály

40. LIBERECKÝ KRAJ. *Závěrečná zpráva o realizaci projektu*. 2007. 10 s.
41. LIBERECKÝ KRAJ. *Zasedání Rady kraje – Zpráva o realizaci projektu „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“*. 2006. 8 s.
42. EUROREGION NISA. *Exkurze „Jizerská magistrála pro pěší turistiku“*. 2007. 4 s.

Seznam zkratk a symbolů

AEBR	Asosociation of European Border Regions Sdružení evropských hraničních regionů
CF	Cohesion Fund Fond soudržnosti
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
EAGGF	European Guidance and Guarantee Fund Evropský zemědělský podpůrný a záruční fond
EIB	The European Investment Bank Evropská investiční banka
EK	Evropská komise
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ERN	Euroregion Nisa
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESÚS	Evropská sdružení pro územní spolupráci
EU	Evropská unie
EUR	Evropská měna EURO
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance Finanční nástroj pro orientaci rybolovu
FSEU	Fond solidarity Evropské unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HND	Hrubý národní důchod
HSS	Hospodářská a sociální soudržnost
CHKO	Chráněná krajinná oblast

JASPERS	Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech
JEREMIE	Joint European in Resources for Micro to medium Enterprises Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky
JESSICA	Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí
MF ČR	Ministerstvo financí České republiky
MMR ČR	Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky
NUTS II	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique Nomenklatura územních statistických jednotek, region
NUTS III	Nomenclature des Unites Territoriales Statistique Nomenklatura územních statistických jednotek, kraj
OP	Operační program
OPPS	Operační program přeshraniční spolupráce
Phare CBC	Poland and Hungary Aid for Reconstruction of the Economy Cross-Border Cooperation Initiative
PR	Polská republika
RP	Regionální politika
SEA	Strategic Environmental Assessment Strategické posuzování vlivů na životní prostředí
SF	Strukturální fond
STŘEVLIK	Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje
SWOT	Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 7. května 2010

Eliška Kolářová
.....
Eliška Kolářová

Adresa trvalého pobytu studenta:

Uničovská 75

784 01 LITOVEL

Seznam příloh

Příloha č. 1: Srovnání cílů a nástrojů politiky soudržnosti

Příloha č. 2: Přehled prioritních os, oblastí podpory a jednotlivých alokací

Příloha č. 3: Územní vymezení euroregionu Nisa

Příloha č. 4: Územní vymezení euroregionu Glacensis

Příloha č. 5: Územní vymezení euroregionu Praděd

Příloha č. 6: Územní vymezení euroregionu Těšínské Slezsko

Příloha č. 7: Územní vymezení euroregionu Beskydy

Příloha č. 8: Organizační struktura euroregionu Nisa

Příloha č. 9: Zobrazení Jizerských hor na mapě ČR a územní vymezení Libereckého kraje

Příloha č. 10: Mapa s vyznačením Jizerské magistrály pro pěší turistiku

Příloha č. 11: Přehled jednotlivých úprav na úsecích

Příloha č. 12: Zobrazení celé trasy Albrechtice u Frýdlandu – Orle

PŘÍLOHA č. 1: Srovnání cílů a nástrojů politiky soudržnosti

2000 – 2006		2007 – 2013	
<i>Cíle</i>	<i>Finanční nástroj</i>	<i>Cíle</i>	<i>Finanční nástroj</i>
Fond soudržnosti	Fond soudržnosti	Cíl 1: Konvergence	Fond soudržnosti ERDF, ESF
Cíl 1	ERDF, ESF, EAGGF – orientační sekce, FIG		
Cíl 2	ERDF, ESF		
Cíl 3	ESF	Cíl 2: Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost - regionální úroveň - národní úroveň	ERDF ESF
INTERREG URBAN EQUAL LEADER+	ERDF ERDF ESF EAGGF – orientační sekce	Cíl 3: Evropská územní spolupráce	ERDF
Rozvoj venkova a restrukturalizace rybolovu mimo rámec Cíle 1	EAGGF – záruční sekce	Problematika rozvoje venkova a rybolovu není nadále součástí politiky soudržnosti, ale řadí se pod Společnou zemědělskou politiku	
9 cílů	6 finančních nástrojů	3 cíle	3 finanční nástroje

Zdroj: WOKOUN, R., Strukturální fondy a obce

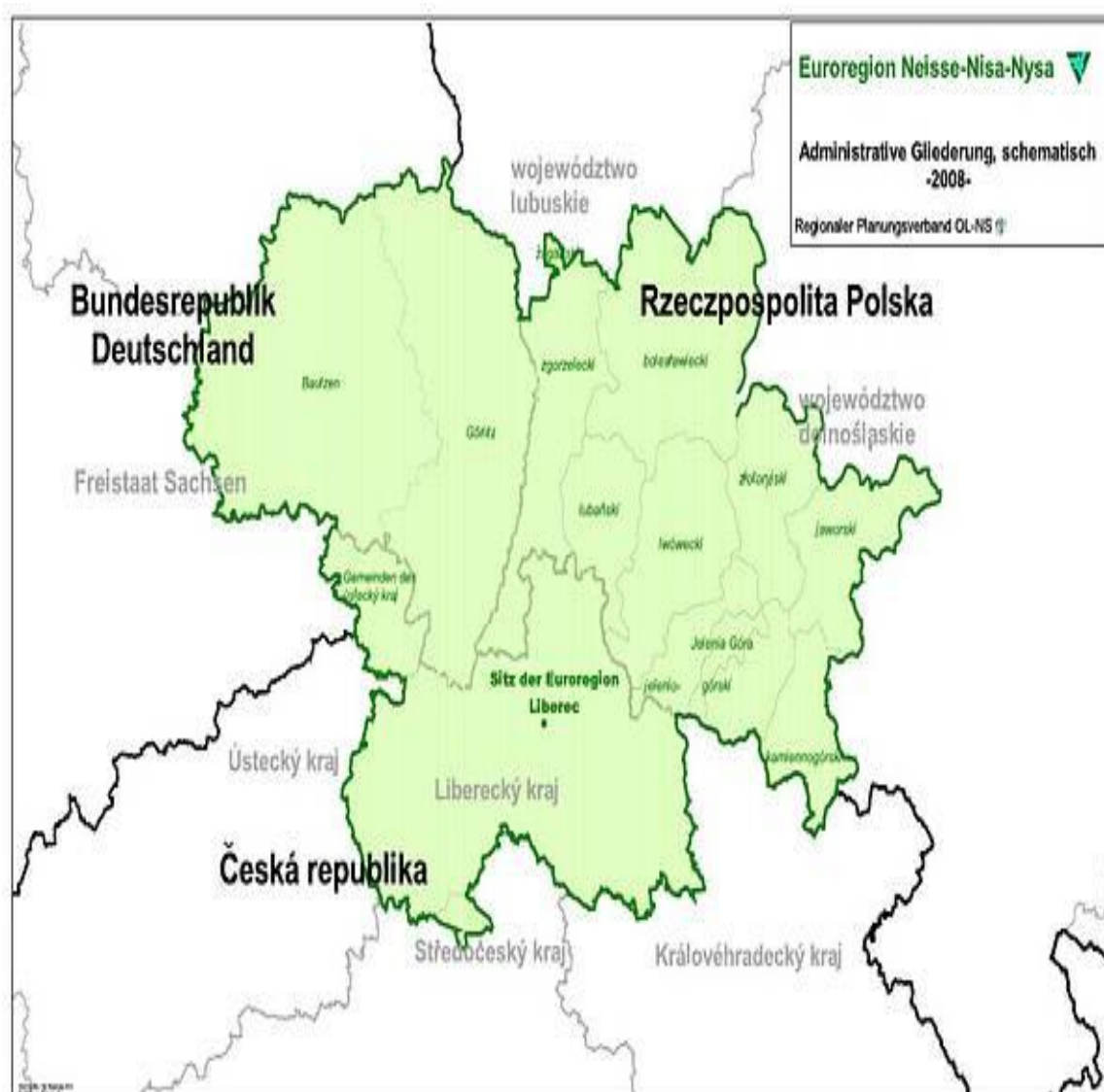
PŘÍLOHA č. 2: Přehled prioritní os, oblastí podpory a jednotlivých alokací

Prioritní osa 1: Posilování dostupnosti, ochrana životního prostředí a prevence rizik		Celková alokace 70,21 mil. EUR, vyčleněno 32 %
Oblast podpory		<i>Jednotlivé alokace</i>
1.1	Posilování dostupnosti	Alokace 41,69 mil. EUR
1.2	Ochrana životního prostředí	Alokace 17,55 mil. EUR
1.3	Prevence rizik	Alokace 10,97 mil. EUR
Prioritní osa 2: Zlepšení podmínek pro rozvoj podnikatelského prostředí a cestovního ruchu		Celková alokace 78,99 mil. EUR, vyčleněno 36 %
Oblast podpory		<i>Jednotlivé alokace</i>
2.1	Rozvoj podnikatelského prostředí	Alokace 10,97 mil. EUR
2.2	Podpora cestovního ruchu	Alokace 59,25 mil. EUR
2.3	Podpora spolupráce v oblasti vzdělávání	Alokace 8,77 mil. EUR
Prioritní osa 3: Podpora spolupráce místních společenství		Celková alokace 57,05 mil. EUR, vyčleněno 26 %
Oblast podpory		<i>Jednotlivé alokace</i>
3.1	Územní spolupráce veřejných institucí	Alokace 6,58 mil. EUR
3.2	Podpora společenských, kulturních a volnočasových aktivit	Alokace 6,58 mil. EUR
3.3	Fond mikroprojektů	Alokace 43,89 mil. EUR
Prioritní osa 4*: Technická pomoc		Celková alokace 13,21 mil. EUR, vyčleněno 6 %

*Pozn.: Prioritní osa 4 není předmětem předkládání projektových žádostí.

Zdroj: <http://euroregion.inforeg.cz/fond.php?page=fond1>, vlastní úprava

PŘÍLOHA č. 3: Územní vymezení euroregionu Nisa

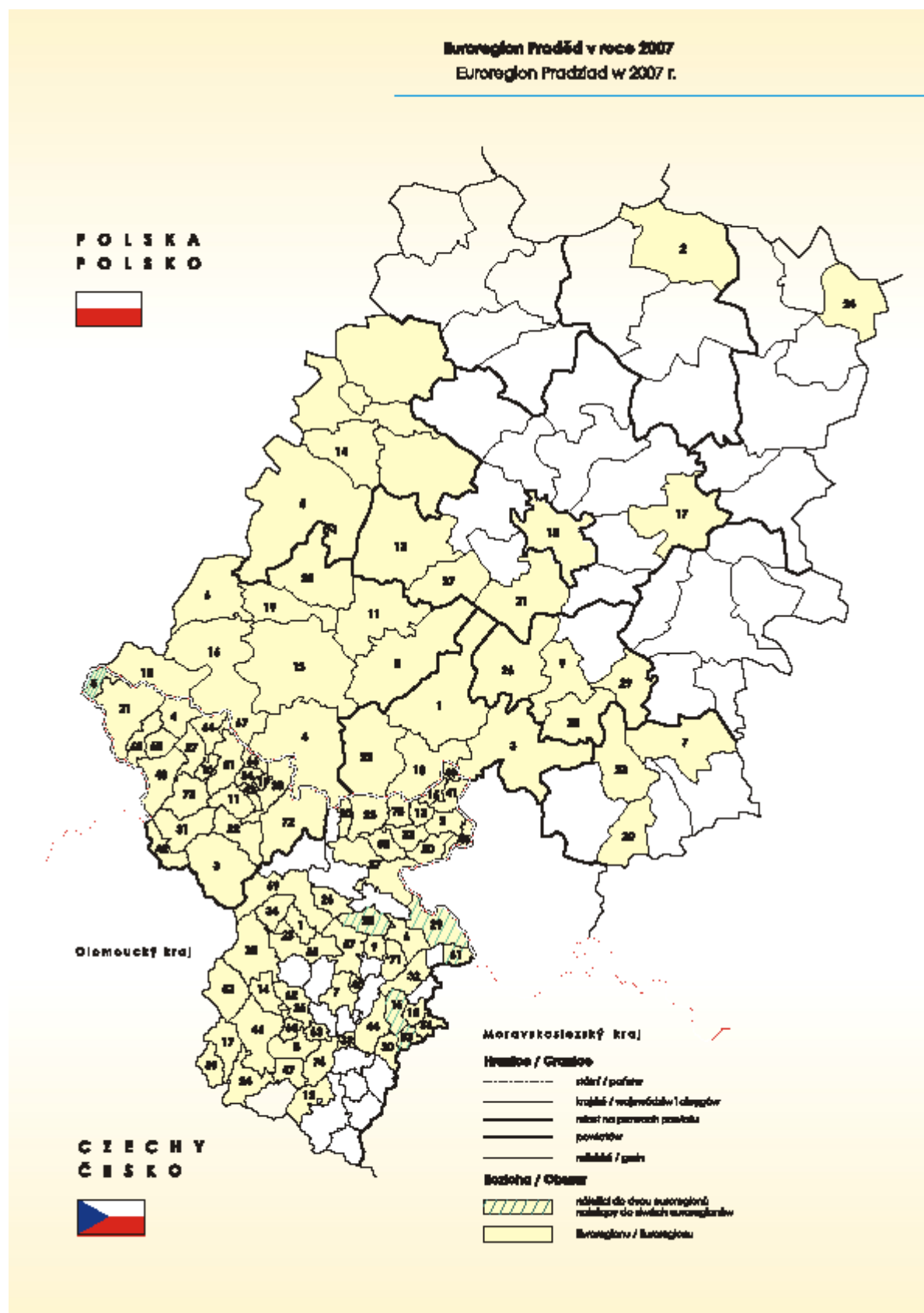
Zdroj: <http://www.neisse-nisa-nysa.org/index.php?id=63&L=1>

PŘÍLOHA č. 4: Územní vymezení euroregionu Glacensis

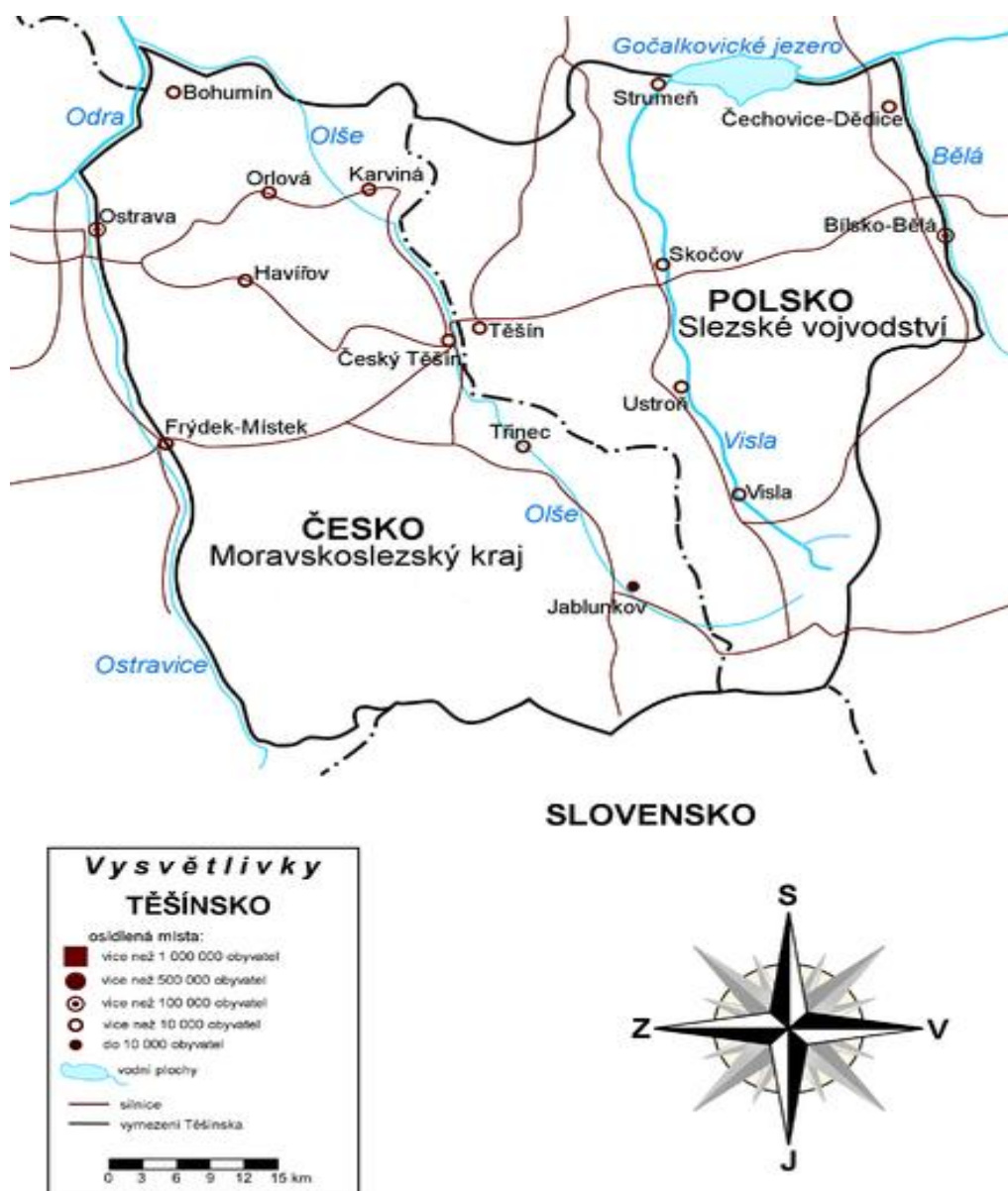
Zdroj: <http://www.euro-glacensis.cz/new/index.html>

PŘÍLOHA č. 5: Územní vymezení euroregionu Praděd

Zdroj: http://www.europraded.cz/docs/zakladni_informace/mapa_EUPR.pdf

PŘÍLOHA č. 6: Územní vymezení euroregionu Těšínské Slezsko

Zdroj:

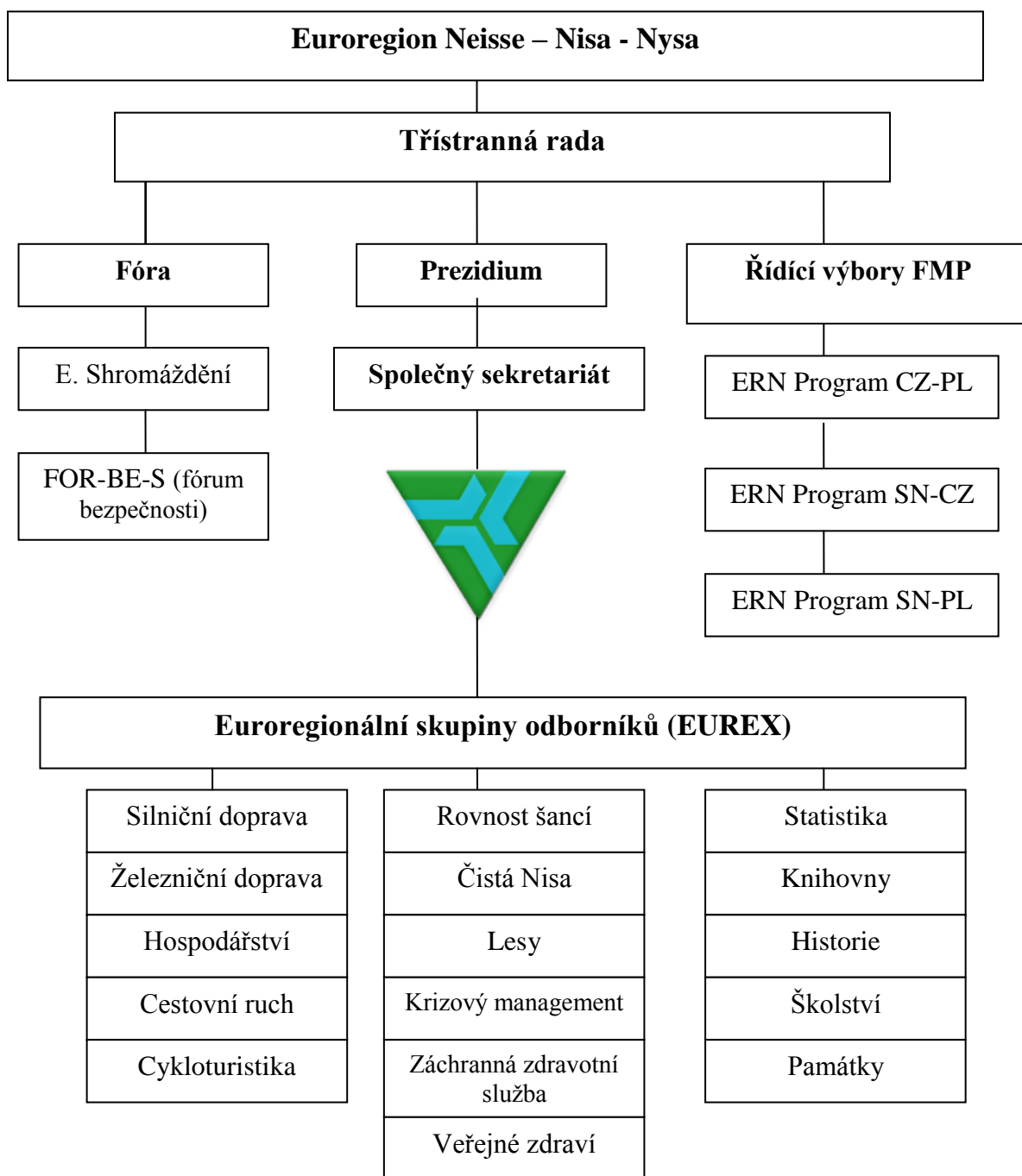
http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Slask_cieszynskiMapa_T%C4%9B%C5%A1%C3%ADnska.png

PŘÍLOHA č. 7: Územní vymezení euroregionu Beskydy

Zdroj: http://www.beskydy.sk/index.php?id_kategorie=51&katalog=107&zobraz=twebeditor

PŘÍLOHA č. 8: Organizační struktura euroregionu Nisa

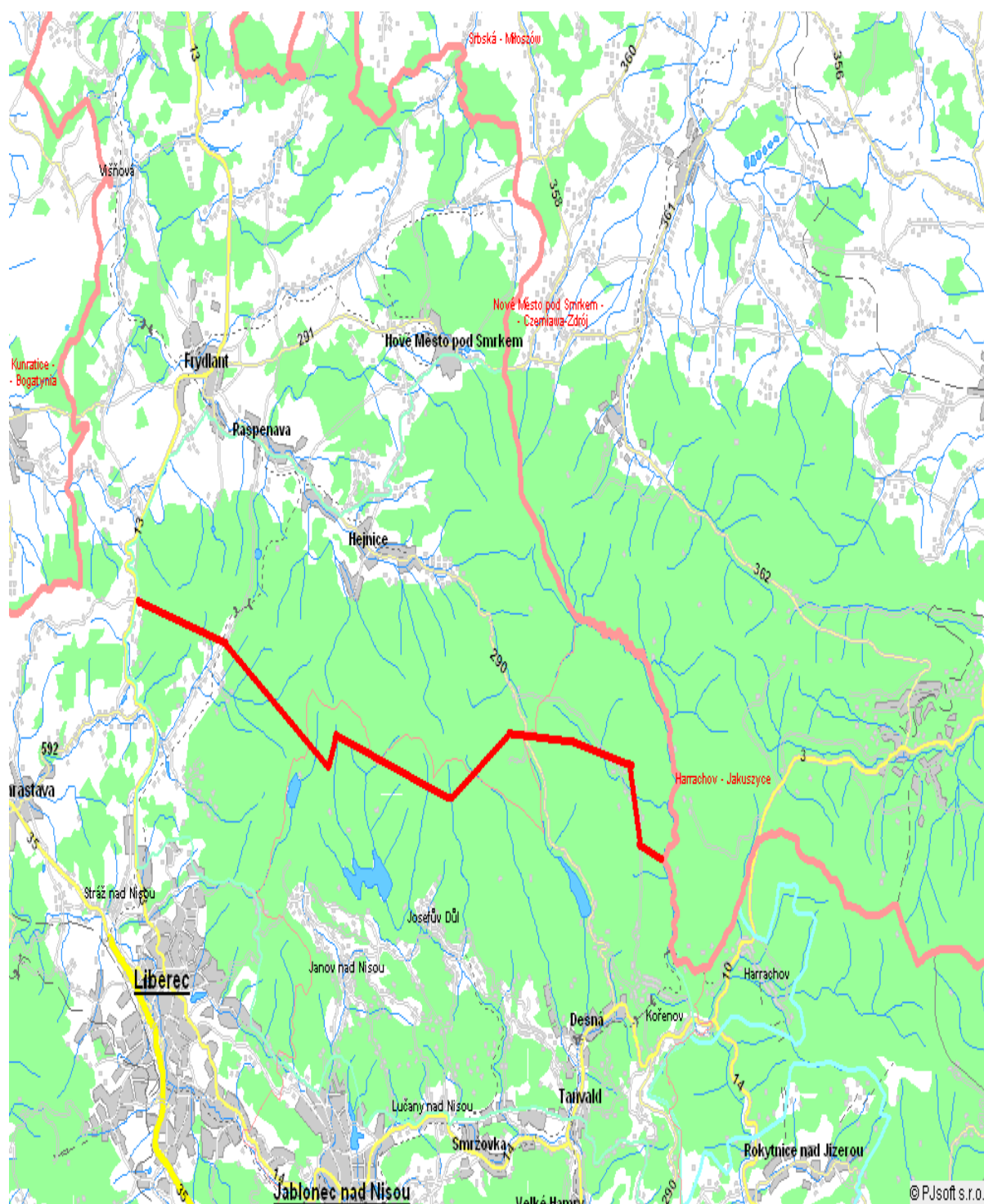
Zdroj: <http://www.ern.cz/files/Grafika%20CZx.pdf>, vlastní úprava

PŘÍLOHA č. 9: Zobrazení Jizerských hor na mapě ČR a územní vymezení Libereckého kraje

Zdroj: http://www.liberec.czso.cz/xl/redakce.nsf/i/spravni_obvody

PŘÍLOHA č. 10: Mapa s vyznačením Jizerské magistrály pro pěší turistiku

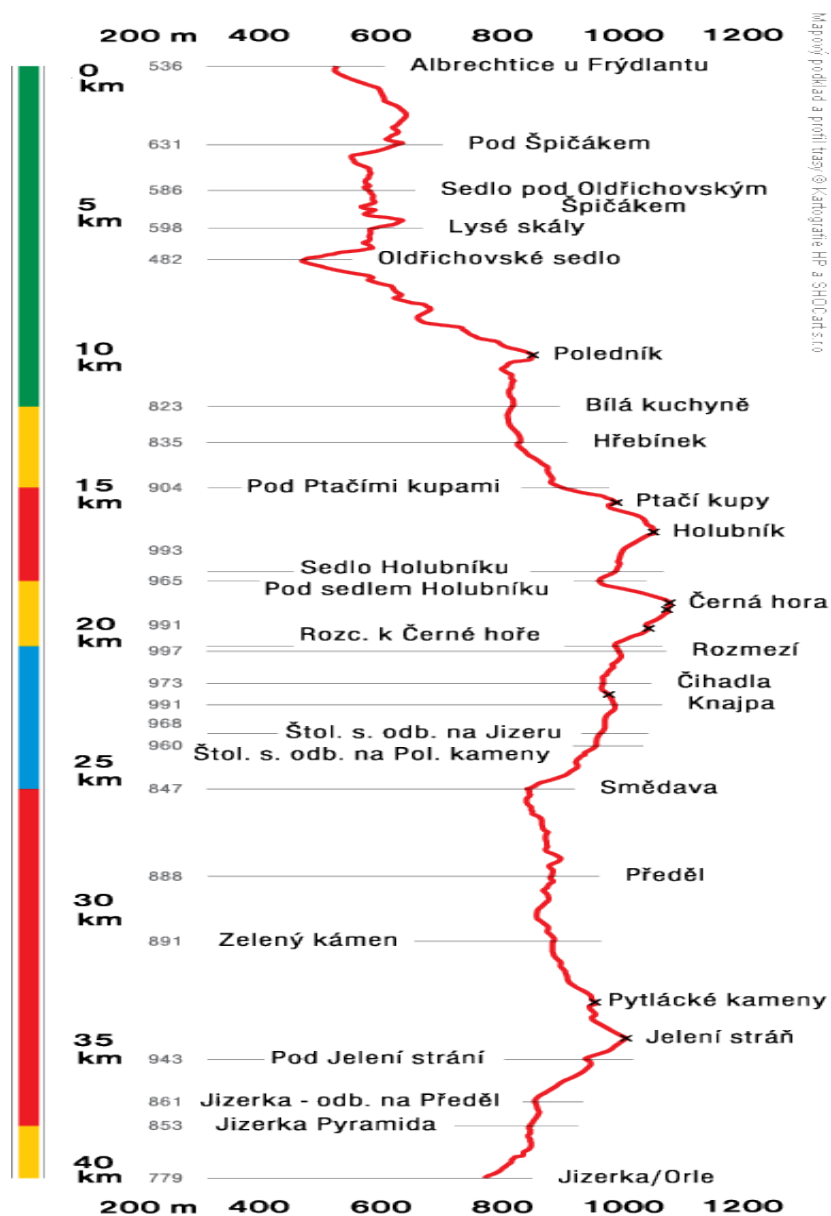
Zdroj: http://www.kra-lbc.cz/public/kultura/ceska_verze_jizerska_magistrala_pro_pesi__0dd0483be2.pdf

PŘÍLOHA č. 11: Přehled jednotlivých úprav na úsecích

Úsek	Lokalita	Délka v km
Úsek 100/1	Hraniční přechod Orle – Jizerka	1,18
Úsek 100/2	Jizerka-Jelení stráň – Pytlácké kameny – Předěl	8,92
Úsek 100/3	Předěl – Smědava	3,00
Úsek 200/1	Smědava – Knajpa	2,84
Úsek 200/1A	Rozcestí pod Jizerou – vrchol hory Jizera	0,93
Úsek 200/2	Knajpa – rozcestí u Čihadel	0,81
Úsek 200/3	Rozcestí u Čihadel – Rozmezí (rozcestí k Černé horě)	1,36
Úsek 300/1	Rozmezí – sedlo Holubníku	2,47
Úsek 300/1A	rozcestí u Sněžných Věžiček – Sněžné Věžičky	0,32
Úsek 300/2	sedlo Holubníku – rozcestí pod Ptačími kupami	3,35
Úsek 300/3	Rozcestí pod ptačími kupami – Hřebínek	1,63
Úsek 400/1	Hřebínek – odbočení z Polednické cesty	1,80
Úsek 400/2	Odbočení z Polednické cesty – Oldřichovské sedlo	4,93
Úsek 500/1	Oldřichovské sedlo – Hřebenový buk	2,59
Úsek 500/1A	Hřebenový buk – Oldřichovský Špičák – Pod Špičákem	1,61
Úsek 500/1B	Hřebenový buk – Pod Špičákem	1,84
Úsek 500/2	Pod Špičákem – Albrechtice u Frýdlantu	2,76
Celková délka trasy 42,34 km		

Zdroj: <http://www.nisaops.cz/cz.php?s1=3&s2=7&s3=8>, vlastní zpracování

PŘÍLOHA č. 12: Zobrazení celé trasy Albrechtice u Frýdlantu - Orle

Zdroj: <http://www.jizerskamagistrala.cz/cz/turisticke-trasy/albrechtice-u-frydlantu---hemmrich/>